

isora
a buta-
vel.
et).
fellépte.)

nc leg-
pente-
sikere
Molnár-
készül a
ssal és
Doktor
b, mint
or, Mi-
Lantos,

Viola
dizöz
kalom-
yaszay,
utófsó
szerző-
n Ame-
Med-
ó tánc-
Nirschy
iválóbb
ra a je-

renc vig-
és ujsze-
n. Soro-

rdnak, a
k és tér-
ő: Ádele
Bérlétszű-
143)

usági elő-
ó távár:

Irénuel,
letszűret.

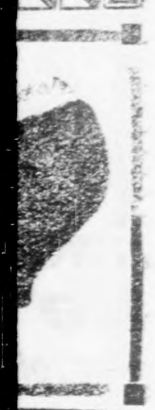
ott hely-
Árdor és

n kabré-
ky Viola
n A. So-

Bérlé-
szűrel. So-

ontással.
ay, Ihá:z
ozt 150.)

na-
k va-
üret
itua-
k bo

Szerkesztőség és ki-
adóhivatal:
Budaörs, St. Barón
t. P. P. (Budaörs-utca) 19
Telefon:
Szerk. és kiadóhivatal:
197, 228 és 1047
22. St. Sz. — — — 232
Egy szám ára pályaudva-
ra — — — — —
Külföldön — —

asetter Róbert
A PEST
ér 2. II. 8.

KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Romániában
Egész évre — — 1050
Félévre — — — 550
Negyedévre — — 290
Egy hónapra — — 10
Az előfizetési ára „Föld”
címmel folyóirattal együtt
hav-ként 10 lejjel drágább
Csehszlovákiában
Egy hónapra — — ck 40
Egy szám — — — —

1938 november 20 Szombat

Budaörsi Hírlap • IX. évfolyam • 256. szám

5687 Kiszlív 14

Hetvenezer máramarosi idegen

Eddig csak Cuza professor és pár hívei részéről hallottuk a fenyegető követelést, hogy az összes idegeneket (értsd zsidókat) záros határidőn belül űzzék ki az országból. A tegnapi napon azonban Goga belügyminiszter tett egy olyan kijelentést a parlamentben, amely veszedelmesen hasonlít ehhez a követeléshez. Még nem állnak rendelkezésünkre a belügyminiszter beszédének gyorsírói feljegyzései és csak a lapok tudósítási alapján ismerjük annak tartalmát. Ez a körülmény fentartja számunkra azt a reményt, hogy talán az összes újságírók félreértették a belügyminiszter szavát, amelyet azonban — küönös véletlen — valamennyi lap szinte azonos szöveggel közöl. A parlamenti tudósítások szerint a belügyminiszter egy curista képviselő ama interpellációjára, hogy Romániában tuléntul elszaporodott az idegenek száma, különösen pedig a zsidóké, azt válaszolta, hogy „csakugyan nagyon sokan jöttek be az országba család uton, hamis okmányokkal, és egyedül csak Máramaros- és Szatmármegyékben hetvenezer olyan zsidót találtak, akik illegális körülmények között telepedtek le az országban. Ezeket pedig, minthogy veszedelmet jelentenek az állam rendje és biztonsága szempontjából, ki fogják űzni Románia területéről.”

Lapudaitások szerint ezt mondotta Goga Octavian. Mi, akik megtanultuk belőle komolyan értékelni mindazt, amit egy felelős miniszter a parlament nyilvánossága előtt kijelent, nem hisszük el, hogy az ország belügyminisztere ezeket és így mondhatta volna el. Nem hisszük, hogy a belügyminiszter az ország presztizsére és közigazgatási gépezetére ilyen rosszat fényt vető kijelentéseket tehetett volna. Mert mit mondott Goga Octavian? Azt, hogy egyedül Szatmáron és Máramarosban hetvenezer olyan zsidó él, akik kijátszva a hatóságok éberségét, vagy talán összejárva azokkal, jogtalanul tartózkodnak az országban. Hogy hetvenezer zsidó hamis okmányokkal félre tudta vezetni a határrelőzetet, a szigorancát, a községi előjárásokat, városi tanácsokat, az állampolgársági bizottságokat és azt a sok más ellenőrző, felülvizsgáló és megállapító közeget, amelyekben éppen a mi közigazgatásunk nem s ükölődik. És ha csak zsidókból állt ilyen hetvenezer, vajjon hány más nemzetiségű polgár tartózkodik ugyancsak illetéktelenül az ország területén.

Az ország belügyminisztere nem állíthat ki ilyen megsemmisítően rossz bizonyítványt Románia közigazgatásáról. Mert egy-két illegális eset elkerülheti a legjobb közigazgatás figyelmét is. Egy kevésbé jó közigazgatás elcsúsztatja a hamis okmány fölött. Egy még rosszabb közigazgatásnál bejöhettek százan, kétszázán család uton az országba. De ahhoz, hogy egyedül zsidókból hetvenezer ember tudja megtevesztetni két vármegye összes hatóságait, ahhoz a világ legrosszabb és legtehetségtelenebb közigazgatási apparátusa szükséges. Mi nem tartjuk ilyen rossznak országunk közigazgatását, sőt az idegenek ellenőrzése tekintetében azt valljuk, hogy egyike a legjobboknak.

Am ellenére ama erős hittünknek, hogy a belügyminiszter nem mondta ezt, szívünk mégis tele van aggodalommal, mert valamit mégis csak mondott Goga Octavian. Valamit, ami legalább is hasonlít ehhez. Különben, hogy jelenhettek volna meg az egyöntetű lapudaitások? Előre kijelentjük, mi is a leghatározottabban ellene vagyunk annak, hogy bárki illetéktelenül tartózkodjék az ország területén. Elalatt azt értjük, hogy mindazoknak, akiknek a békeszerződések és a hazai törvények

alapján igényük van a román állampolgárságra, haladéktalanul adják ki az állampolgári bizonyítványokat s ezek szel megsemmisítik illetékes segélyeket az itt-tartózkodásra.

Akik nem emelhetnek igényt a román állampolgárságra, azoknak szabályszerű utlevél birtokában kell lenniük, amely módot ad a hatóságoknak arra, hogy kellőképpen ellenőrizhessék őket és itt tartózkodási engedélyüket akkor vonják meg, amikor az állam érdeke megköveteli. Heretikusnak elzárni az országot idegensnek elől, a huszadik században nem lehet. Csak arról lehet szó, hogy a valóban ártalmatlan idegeneket távol tartassák az ország határaitól. Az ártalmatlanság fenforgását azonban nem szabad faji szempontok szerint megítélni. Ha pedig ezek után akadnak majd olyanok, akik sem állampolgársági bizonyítvánnyal, sem utlevéllel nem rendelkeznek, akkor vizsgálat tárgyává kell tenni, milyen uton módon jutottak az országba, csakugyan felhasználták-e hamis okmányokat és ebben az esetben nem marad más hátra, mint az, hogy az ilyen egyéneket illetékesi országukba toloncolják. Ha ebben a szemlemben fogják felülvizsgálni a kérdést, úgy meg vagyunk győződve, hogy Szatmárban és

Máramarosban nem fogtak találni sem hetvenezer, sem húszezer, de még csak húszezer olyan zaidót sem, akiknek valamelyes alapos jogcíme ne lenne az országban való tartózkodásra.

Goga belügyminiszter kétségtelenül mondtott valamit a parlamentben, ami összefüggésben van a hetvenezres számmal és az idegenek kiűzésével. A belügyminiszteri székéből elhangzó ilyen kijelentés teljes joggal váltja ki a szóbanforgó területek lakosságának izalmát. Minden kisebbségi polgárban önkéntelenül felvetődik a kérdés, vajjon nem rejtezik-e kijelentés mögött egy általános támadás a már lezárt állampolgári listák ellen? Vajjon nem veti előre árnyékát egy revízió, amely ismét hónapokon keresztül tartaná izgalomban az állampolgárok lelét? Nem hisszük, hogy a belügyminiszter ezt a célt kívánta volna szolgálni parlamenti felszólalásával, de éppen ezért mulhatatlannal szükségesnek tartjuk, hogy autentikus interpellációt kapjunk Goga kijelentésének. Az állampolgársági kérdés az az Achilles sarok, amely a legsebezhetőbb és amelyre a legféltékenyebben őrködik minden polgár. Az ország belső nyugalma és külső jóhírneve parancsoló módon követeli, hogy éppen a felelős körök ügyeljenek arra, nehogy felelőtlen elemek minduntalan megbolygassák ezt a fölöttébb hényes kérdést. (m. e.)

Mária királyné váratlanul megszakította amerikai utját

Tegnap este hajóra szállt Newyorkban

Newyork, november 19. Jelentették legutóbb, hogy Mária királyné Ferdinánd király egészségi állapotára való tekintettel megváltoztatta utiprogramját és a nyugati államok meglátogatása után nyomban hajóra ül, hogy a karácsonyi ünnepeket már itthon tölthesse. A legújabb hívtalós jelentések szerint ezen a programon is változás történt, amennyiben a királyné Louiswilleben hirtelen megszakította utját, tegnap este Newyorkba érkezett és az első hajóval már vissza is indult Európába.

Goga békésebb és megértőbb magatartást vár a kisebbségektől

A belügyminiszter válaszolt Krüger zsidó szenátor csernovitzi interpellációjára. Interpelláció az újságírók vasúti szabadjegyének ügyében.

(Bucuresti-Bukarest, november 19. Az Új Kelet tudósítójától.) A szenátus mai ülésén Pop Ghița nemzeti parasztpárti petíciót terjeszt elő Solacolu averecanus szenátor ilfovi mandátuma ellen, visszavételükkel vádolva a közigazgatási hatóságokat.

Jorga, a galaci kormánypárti szenátor a belügyminisztert interpellálja a városi rendőrségek szolgálatának hiányosságai miatt.

Goga belügyminiszter kijelenti, hogy gondja lesz a helyzeten javítani és reorganizálni fogja a rendőrséget.

A belügyminiszter egyúttal válaszolni kíván az előző ülésen elhangzott kérdésekre is. Krüger szenátornak a csernovitzi eseményekről elhangzott interpellációjára kijelenti a miniszter, hogy a csernovitzi esetet erősen tuolták. A rend érdeke kívánja, hogy bizonyos tetteket ne tölzssanak. A miniszter békésebb és megértőbb magatartást vár a kisebbségektől is a lelkek általános megnyugvása érdekében.

A szenátus ezután az igazolóbizottság előterjesztését tárgyalta, amely Patrascu tábornok durosiori mandátumának megsemmisítését javasolta. A szenátus többsége 82 szavazattal 41 ellen elvetette az igazolóbizottság javaslatát és igazolta Patrascu mandátumát, amely ellen

tudvalevőleg J. Th. Florescu volt igazságügy-miniszter adott be petíciót.

A kormány elejtette gazdasági programját?

A kamsra ülésén Otetelesanu elnökölt. A kormány tagjai közül Cudalbu, Goldis és Mitilineu voltak jelen.

Cornelia Jon kormánypárti értesíti a közoktatásügyi minisztert a tighinai liceum tanárainak gyenge készülttségéről.

Mavrojani a Kadrlásterben letelapított paraszttok földhözjuttatását sürgeti.

Chirila a mőcök lelkeszeinek anyagi helyzetét teszi szóvá.

Jov az újságíró-szabadjegyek ügyében fordul a közlekedésügyi miniszterhez és kéri a szabadjegyek számának felemelését.

Madgearu megállapítja, hogy a kormány nem hajtja végre gazdasági programját, amelyet nem is említett már a trónbeszédben. (A többség tiltakozik.) Kérdezi a pénzügyminisztert, kitart-e hirdetett programja mellett és kérdezi a földmiveltésügyi minisztert, mért nem hajtja végre mezőgazdasági programját.

Florescu cuzapárti az egyházi alapok erdősegeinek bérietét teszi szóvá és bizonyos vissza-

A kutya ugat, a karaván halad! Jóharisnya a Sipos-féle marad! Cluj, Reg. Ferdinand-ut 8.

éleket panaszol.

Pilat a dorohoi prefek'us ellen hoz fel panaszoikat.

Zajos szóharc Goga körül

Ezután áttérték a napirendre. Verlam felolvassa a jslomítól választás igazolására vonatkozó bizottsági jelentést. Az elnök Raducanu nemzeti parasztpártit megválasztott képviselőnek problémáitja. Azután felolvassák Sadoveanu Mihály bihari képviselőre vonatkozólag az igazolóbizottság javaslatát. Előadó jelenti, hogy Sadoveanu megválasztása ellen panasz érkezett be 10 képviselő aláírásával, Maniuval az élükön.

Mihail Gaspar fentartja a panaszt, miközben a kormánypart élénken zavarja.

Felkiáltások: Ő már hét pártnak volt a tagja!

Gaspari kéri, hogy szolgáltatassanak elégtételt

a bihari parasztságnak, amely Goga igája alá jutott.

Goga: Engem ne vonjon be ebbe a dologba Tiszteletendő Ur.

Dobrescu Aurel közbeszól.

Hangok: Mi van a rendelettel? Mi van a rendelettel?

Dobrescu élesen válaszol, mire az elnök rendreutasítja.

Gaspar folytatja beszédét, mire Goga kijelenti: Nem fogadok el öntől leckét, aki csak az én türelmem folytán van itt. Állg tudom magam visszatartani, hogy az ország zsinelött ne vegyek elégtételt magamnak! (Nagy zaj. A többség tapsol)

Igazságos kisebbségi törvényeket ígér a felirati javaslat

Sadoveanu reflektál Gaspar beszédére, majd a kamara 132 szóval 2 ellenében igazolja a bihari mandátumot.

Ezután felolvassák a felirati javaslatot, amely olyan oktatásügyi és kultusztörvény megszavazását ígéri, amely kielégíti a kisebbségeket

Schultze elmondja, hogyan kémkedett egyszerre Angliának és Németországnak

A nagystílű fesőrr karrierje és bukása

(Cluj-Kolozsvár, november 19 Az Uj Kelet tudósítójától). Hogy milyen nagystíli és mindenre elszánt kalandor rejtőzött a szigorú és fölényes német bunkár: Erich Schultze álarca mögött, arra egyre élesebb fényt vetnek a nagy erővel folytatott vizsgálat nyomán felmerült újabb és újabb terhelő adatok. Ma délután Constantinescu Prosper vizsgálóbíró folytatta Schultze kihallgatását. A terhelő momentumok és a vizsgálóbíró keresztkérdéseinek súlya alatt egy órai kihallgatás után Schultze megtört. Kijelentette, hogy vallani akar.

Schultze kémnek jelentkezik

Constantinescu vizsgálóbíró kérdéseire szűzán megkezdte kalandjainak, szélhámosságainak tollbamondását. Az adatok, amelyek Schultze valószínűleg nyomán napfényre kerülnek, egy páratlanul izgalmas és szinte fantasztikus kalandorregény lenyűgöző részletei. Kihallgatása során Schultze Erich elmondja, hogy a háború folya mánegyszerre többellenséges államnak kémkedett. 1915 őszén Schultze Erich felajánlotta szolgálatait a német hadvezetőségnek. Miatán hibátlan tökéletességgel beszélt az angol és francia nyelvet, Angliába küldötték azzal a megbízással, hogy Németország számára Anglia haditerveiről, haderejéről pontos információkat küldjön, Schultze hamis utlevéllel, kerülőúton Angliába ment. Küldött is hazájának információkat.

Anglia és Németország között

Ugyanakkor azonban, midőn egyrészt Németország számára gyűjtött adatokat, ugyanabban az időben az angol hadvezetőségnek szállított német haditerveket és informálta a német kém szervezetek megmozdulásairól, amelyről neki pontos értesülései voltak. Az angol hadvezetőségnek tett szolgálatai annyira értékesek voltak, hogy az angol kormány megbízásából 1916 tavaszán visszamagy Németországba, hogy közvetlen úton juttassa el értesüléseit az antant államoknak. Hazaérkezve Schultze, ismét folytatta hazárdjátékát a két állam ütközőpontja között. Angliába rendszeresen küldte tudósításait és ugyanakkor a német hadvezetőséget informálta az angolok haditerveiről.

Kolozsvár közönségszínházának számára nem létezett ez a fogalomriszító. A leghíjmerésztöbb és legveszélyesebb feladatokra is vállalkozott és egy ideig minden sikerült neki. Egy névtelen feljelentés azonban felhívta a német hatóságok figyelmét Schultze üzelmére és az egyszerre két állammal kémkedő Schultzet 1916 nyarán leleplezték. Az eset akkoriban európasszerre óriási feltűnést keltett, a túlzó nacionalista német lapok követelték Schultze agyonlövését, a hadbírósg azonban öt évi főtűre ítélte. Ebből a büntetésből azonban még két évet töltött ki. A forradalom idején kiszabadult és később amnesztiát nyert.

Schultze, a konjunktúra lovag

A forradalmi idők követő zűrzavarok, Németország végzetes gazdasági romlása és a márka szédületes zuhanása kedvező alkalmat nyújtottak Schultzenak az érvényesülésre. — Egyike volt azoknak, akik szerencsés telek- és valutaszpekulációk révén lefűlősték maguknak a német birodalom válságos pillanatait. Schultze nagy vagyonra tett szert és nagy vagyonáért elfelejtette multját. Így került ő a Middle Europe Securities Company élére, ebben a minőségben követte el azután szélhámoságai sorozatát, melyek végül is Kolozsváron feneklettek meg. A vizsgálóbíró ma folytatja Schultze kihallgatását, amely egy újabb érdekes részletet ígér.

Meglepő olcsóság a „HELIOS“-nál Cluj, Főtér 7. Gyapju mellény 375.— Divatkabátok minden színben 800 leittől Tartós harisnya 40.— Cérna fior harisnya 85.— Gyermekharisnyák, keztyűk, valamint gyapju különlegességek legolcsóbb bevásárlási forrása.

A közkedveltségnek örvendő „Ursus-Extra“ világos sörkülönlegesség ismét kapható. CZELL-sörfőzde Kolozsvár-Monostor

EZT A SZELVÉNYT A LAP BELSEJÉBEN FELSOROLT KÉRESKEDŐK LEI 5 LEI ÉRTÉKBEN, A VÁSÁROLT ÖSSZEG TIZ SZÁZALÉKAIG KÉSZPÉNZFIZETÉS GYANÁNT FOGADJÁK EL Ez a szelvény érvényes dec. 25-ig

A Görli-kultura

1.

A görli, a táncoló leány e moderna változata, az operettek és revük attrakció világere Amerikából jött. A nagy amerikai revüsínházak rendezői krefálták az amerikai mámor és látványosság vágy ösztönzésére. A görli ugyanolyan eredeti amerikai jelenség, mint a cowboy, vagy a Ford autó.

A görli őse az európai operák, operettek köréből való. Az európai operák, operettek köréut az amerikai fantázia nagyon szimplának, nagyon erőszakoltnak s túlságosan józannak találta. Mindebből Amerikában a korlátlan lehetőségek képzeletvilága lett, főleg a test, a dekoratív: és a mozgás feifokozásának irányában. Az amerikai görli a szép női testnek, a dekoratív halmozásnak, a táncbéli mozgásnak és piasztikának reprezentánusa.

A görlieknek ma már tradíciói vannak, történetük, stílusuk és esztétikájuk. A fejlődés természetes amerikai tempója folytán önállóvá is folyamatban van. Már vannak klasszikusai: a Hoffmann- és Tiller-görlik kábula b: ejtették Európát. Színpadi látványosságban, táncban, meztelenségben színpad még rohasem adott annyit, mint velük. A Hoffmann- és Tiller-görlik ugyanolyan huszadik századbeli jelenségek, mint a film, vagy a gásmasok s ugyanolyan csoda, mint egy kivételesen nagy művészi káprázat: a színpadi képzeletnek és gazdagságnak a ma ideálisan szép női test köré való virágzása. Az emberi gyönyörbűbűlésnek és látványon való megittasulásnak egy csak a XX. században lehetséges maximálása.

2.

A görli-jelenségen minden vonás amerikai. Amerikail a neve s angolász amerikai a görli-est architektúrája. Amerikail gyökerük a táncok, amikben szétvillog a test, a saxofon és banjo, a fahangszerek és dobok, a vaslemezek és nádfavolák egy soha nem volt még zene-karában. Amerikail a rajzátuk a csoportosulásuk s a felfokozás ama láza és virulenciája és extrémítása, ami csak Amerikában lehetséges. Még a legkisebb nőnsz is amerikai.

A görli soha sincs egyedül. (Az amerikai nem érti és utja: a magányos produkció.) A görli mindig egy harmonikusan kiképzett csoportban jelenik meg, kollektíve. (A kollektivitás az amerikai élet egy nagy szabálya és vágya) A görli tevékenysége egy a csoportba ritmikusan beilleszkedő rész tevékenység. A görli akkor tökéletes, ha a gépi mechanizmus mámorosan pontos precizitásával működik a csoportban. A görlinek az egészbe való beilleszkedése minden tekintetben általános és törvény. A táncgörlöknél nemcsak a test formája, beöltöztetése, vagy meztelenítése, illetve színelőzése rendszödik egy pontos és könyörtelen szigorúságu elképzelés alá, hanem még a rejtett részlet is, pl. a szemöldökvonal sminkrajzának kiképzése.

Az antik művészetek harmonizálásbilyalt soha nem tartották be oly himóletlenül, mint a görliök esetében. A harmonikus uniformitás egy oly túlytelle jelenik meg a görliök tevékenységében, amely már a ritkasága, az egyedüllése, a kitárlhatatlansága miatt is művészi káprázat, a színek, a világitás és a mozgás eleven varázsátában.

A táncgörl az amerikai kozmetikának és a test formái kiképzésének, az amerikai sport és közegészségügy szelleméből fakadó ideálja. A görli-ideal egy ugyanolyan ritka és magabbbrendű emberi idea, mint az antik világ atléta-képése. A nagyszerű azonban ez ideáliséstben abban áll, hogy az amerikai tudat a sportoló

férfi mellé vette meg és élvezetvé.

A táncgörszínházak da némán, deko ünnepei egy. A szonban csak új fantáziái rendű vámorikus öröme. exo-llence a dagság és go kapitaizmus

A görli század, söt nrika találta amerikai sze

Egy német megjelent Gtovább megyszimbóluma. kultúraérték értékre az vezethető. E tiv tudat; a való haladás ideálja! a amerikai pényezöket Gveszi s azok állítja, mely vezettek. Kölökön kereszhamis.

Ugyanez is állíthatná. kultura, vag ötvendolláro szerűben: mindegyike pikusan am által különb sorolt jelens eredeti és v egyesít mag kint ugyan kulturát egé lambeli fejke boratoriumol franciskói he képezik az a

Annyi ameri lizmus, vala elveinek ura- temes befoly a görliöket a közé sorozza lenséggé. A lélekből. Va csak az am felé tekintür moros, optim kus amerikai ben van am bánat, amine amerikai gri szomorúság és messzibb vételes testr tizezrek lelke

Az ember A legtöbbet egy bizonyo elstetett álta turának, eur lyiknek, ez aronak és ne emberi kult szerűség a je beri tudat. mindegyik h és élete nyúl től s még ol Leginkább t jük, hogy m megnevezése A görliök

Sir a gy

férfi mellé vele a testi ideál női hősét terem-
tette meg és avatta a tömegek tudatos mű-
élvezetévé.

A táncgörl a nagy amerikai operett és revü-
színházak darabjaiban jelent meg először, sokáig
némán, dekoratív pompaként, mint a női test
finnpei egy Mammonnak szóló szertartáson.
Azonban csakhamar elkapták a mozgás és tánc
új fantáziáját a görll ma már egy magasabb-
rendű mámor és optimizmus kifejezője, a bacchan-
tikus öröme. Tragikus görll nincs. A görll per
excellence a vidámság és életöröm, a pénzgaz-
dagság és gond nélküli mámor virága. Csak a
kapitalizmusban képzelhető el.

3.

A görll tipikusan időnk jelensége. A mult
század, sőt még a század eleje sem ismeri. Ame-
rika találta föl s így természetes, hogy az
amerikai szellem vonásai ismerhetők fel rajta.

Egy német esztéta, Fritz Giese, mostanában
megjelent *Girl Kultur* című könyvében még
tovább megy. Azt állítja, hogy a görll Amerika
szimbóluma. Szerinte a görllök ugyanazokat a
kultúraértékeket reprezentálják, mint amely
értékekre az egész amerikai kultúra vissza-
vezethető. Ezek az értékek szerinte: a kollek-
tív tudás; a nemek egyenjogúsága; az idővel
való haladás; a folytonosan új; a test antik
ideálja; a néphigiénia; az egyformaság s az
amerikai pánutilitarizmus derűje. Ezeket a té-
nyezőket Giese azután súlyos elemzések alá
veszi s azoknak az erővonalaknak a rendszerébe
állítja, melyek az amerikaiasság kialakulására
vezettek. Könyve tehát kultúra-filozófia a gör-
llökön keresztül. Igen érdekes és szellemes, de
hamis.

4.

Ugyanezen az elvi alapon e sorok írója azt
is állíthatná, hogy az amerikai kultúra cowboy-
kultúra, vagy film-kultúra, vagy a kétszáz-
ötvendolláros autó kulturája, vagy még egy-
szerűbben: a konzervdoboz kulturája. Ezek
mind egyike ugyanis szintén ugyanolyan tí-
pikusan amerikai jelenségek, mint e sorok írója
által különben felettébb imádozott görllök. A fel-
sorolt jelenségek mind egyike ugyanúgy számos
eredeti és valódi amerikai lelki-tulajdonságot
egyesít magában, mint a görllök s ezek egyen-
ként ugyanúgy nem reprezentálják az amerikai
kulturát egészében, mint ahogy az Illinois ál-
lambeli fajak-stenyésztés és a cincinnati la-
boratorniumok külön-külön még egy méla san-
franciskói hegedős dallamával együttesen nem
képezik az amerikai lelki-alkatot, illetve kulturát.

Annai mindenesetre igaz, hogy a gépi vita-
lizmus, valamint az antik esztétika harmónia
elvéinek uralkodása Amerikában s a film egye-
temes befolyása az amerikai művészi tudatra,
a görllöket a tipikusabb amerikai jelenségek
közé sorozza. De nem kizárólagos érvényű je-
lenség. A görll csak egy rezzenet az amerikai
lélekből. Van más is és mélyebb. Hiszen ha
csak az amerikai művészi megnyilvánulások
felé tekintünk, tüstént feltűnik a görllök má-
moros, optimista világlátásában egy tragi-
kus amerikaiasság. A görllök életörömevel szem-
ben van amerikai szomorúság és van amerikai
bánat, aminek az amerikai öröm fáj. Van egy
amerikai grimasz, ami rikát. S ez a bánat és
szomorúság és kin sokkal szélesebb és mélyebb
és messzibb és végtelenebb, mint a görllök ki-
vételes testre, kivételes szinompákra, a felső
tízezer lelki alkathoz mért kulturája.

5.

Az emberi kulturáról ma rengeteget írunk.
A legtöbbben azonban egy bizonyos álláspontból,
egy bizonyos jelenségen keresztül, egy hevesen
elsietett általánosítással. Holott az emberi kul-
turának, európainak, amerikaiinak, stb., bármely-
lyiknek, ezer arca van és ezer képe ez ezer
arconk és nem lehet röviden általánosítani. Az
emberi kulturának ugyanaz a vitalitás és sok-
szerűség a jellemzője, mint az egészséges em-
beri tudat. Százszor a kombinációja s bár
mind egyik kombinációban a tudat és működése
és léte nyilvánul, egy kombináció mégsem éri
föl s még csak megközelít ő képet sem ad róla.
Leginkább talán egy szédület mámorában sejt-
jük, hogy micsoda és mivel volna lehetséges a
megnevezése...

A görllökkel semmiestre sem. Mert látvá-

nyosságuk egész szikongató szépsége dacára is,
velük kapcsolatban csak arról van szó, hogy
mire képes az igazán művészi amerikai tudat
a női test szépségeivel, egy tudéri mentelenség.

vagy dekoratívítás világításiban, táncos és
zenével kapcsolatban, amerikai zivénnek és őz-
tőneinek és színházi üzletérzékének szem előtt
tartásával.
Gaal Gábor

Braziliában terjed a forradalom

(London, november 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Centrak News“ értesülése szerint
Braziliában a forradalom egyre nagyobb mértékben terjed. Rio Grande de Sud tartomány val-
mennyi helyőrsége csatlakozott a felkelőkhez, akik tegnap megtámadták Santa Maria városát.
Ezrynegyed óráig ostromolták a várost, melynek négyszáz emberélet esett áldozatul. Estére a
felkelők megszállták a várost.

Morarescu lelövésével fenyegeti a csernovitzai diák-per egyik védőjét

(Cernauti Csernovitz, november 19. Az Uj
Kelet tudósítójától.) Az alig husz éves David
Falik tragikus martírhalálára nyomán még mi-
díg nem csillapodtak le a felajzott kedélyek.
Tegnap délután a diákokthoz előtt egy ősz-
szakálú zsidó járőkelőt invultált egy diákcso-
port. A tehetetlen öregembert egy kocsis men-
tette ki támadói karjai közül, akik elfutottak
a tett színhelyéről és így kitévük nem volt
megállapítható.

A vizsgáztató bizottsági tagok inzultálási
perének tárgyalása folyamán, emlékeztetesen,

Csak egyes kerületekben vették fel a munkát az angol bányászok

A bányamunkások többsége elvetette a kormány közvetítő javaslatát. A
szakszervezet vezetői szerint csak teljes kapituláció lehet a sztrájk vége

(London, november 19. (Az Uj Kelet tudósító-
jától.) Párisi jelentések alapján a világsajtóba az
a hír került bel, hogy az angol bányászsztrájk
végelegesen megszűnt s a munkások egyöntetű hatá-
rozattal felvették a munkát. Bár a bányamunkások
egy tekintélyes csoportja tényleg munkába állott, a
hir, általunk is közölt formájában nem felel meg a
valóságnak. A tény ugyanis a legutóbbi londoni
jelentések alapján az, hogy a szénbányászok zöme
a kormány közvetítő javaslatát ellen foglalt állást
s a sztrájk végsőig való folytatását határozta el.
Körülbelül száznegyvenezernyi szervezettöbbséggel a
bányászok elvetették a kormány közvetítő javaslatát.
A legerősebb ellentállást az exportszén területek
munkásai támasztották.

Az új fordulat az angol közvéleményben meg-
dőbbenést váltott ki.

A bányamunkások vezetősége is kinos meglepe-

konfliktus történt a Doyester melletti gyill-
kosság-perből jölsmert Morarescu volt főhad-
nagy, a magánvadás képviselője és dr. Allerhand
védő között. Morarescu tegnap bejelentette a
rendőrségen, hogyha Allerhand dr. a legkisebb
támadást is intézi ellene, fegyverét fogja hasz-
rálni. Allerhand dr. erre az ügyészégen élet-
veszélyes fenyegetés miatt feljelentést tett Mo-
rarescu ellen. Az ügyvéd kijelentette, hogy
bizik a hatóságok erélyében, amelyeknek ör-
kődniök kell a rend és életbiztonság fölött.

téssel értesült az elutasításról és a vezetők meg-
vannak győződve, hogy a sztrájk folytatásának,
tekintettel a helyzet alakulására, csakis teljes kapi-
tuláció lehet a következménye. A vezetőknek az a
véleményük, hogy a munkások között folyó kom-
munista agitáció eredményezte a javaslat vissza-
utasítását, amely arra ezámit, hogy a munkások
helyzete megindítja a társadalmat és így sikerül
majd a munkáspártoknak politikai hatalomra szert
tenniük. Mithogy a sztrájk folytatásának kimondá-
sához kétharmad többség szükséges, meg van a
remény arra, hogy az újabb szavazás még sem
huzza meg a kellő többséget, mely esetben a dele-
gátus gyűlés olyan határozatot fog hozni, amely
előreláthatólag a sztrájk befejezése mellett dönt.

Egyébként a mai nap folyamán ismét 8900
bányász vette fel a munkát.

Többmillió lej értékű hamis részvényt hoztak forgalomba a bukaresti tőzsdén

A megszökött Alschek bankár egyik társát vádolják a részvényhamisítással

(Bucuresti-Bukarest, nov. 19. Az Uj Kelet
tudósítójától.) Körülbelül két héttel eze őtt ország-
szerte nagy feltűnést keltett Solomon Alschek
közismert bukaresti bankár sikasztási esete, ahiről
kiderült, hogy valutspekulációk és tőzsdéi manő-
verek révén megbízott kerekén 50 millió lejjel meg-
károsította s azután eltűnt a fővárosból, állítólag
Bulgáriába szökött. A sikasztó bankár cége ellen
indított vizsgálat alapján letartóztatták Alschek két
fivéré, Campus nevű társát és egy Eius nevű
ügynököt, ugyanekkor azontán Alschek másik
társának, Glaser bankárnak még a neve sem került
forgalomba az esettel kapcsolatban. Ma azután
annál nagyobb szenzációt keltett Bukarest pénz-
ügyi és tőzsdéi köreibben, hogy a rendőrség letar-
tóztatta Glasert, akit azzal vádolnak, hogy hamisi-
totta az egyik petróleumvállalat részvényeit és a
hamis részvényeket forgalomba hozta.

A bukaresti tőzsdén ugyanis az utóbbi napok-
ban a „Redevntza“ petróleumvállalat részvényei
között olyanok is kerültek forgalomba, amelyek
azzal a záradékkal voltak ellátva, hogy teljesen be-
lettek fizetve. Ez lehetetlennek látszott, mert a
társaság még nem is kerte a befizetés megállapított
határidejének előbbrehozását és még két részlet ki-
egyenlítése van hátra. A megindított vizsgálat meg-
állapította, hogy a részvényeken, illetve az azok
helyett kiadott certifikátokon a befizetés megtörténtét
a Campus és Alschek bankokál hamisították. Ugyan-
ekkor az ügyességhez feljelentés érkezett Solomon
Pierre bankártól, aki fenti banknak máfélmillió lejt
köleszűnt és fedezetül 4000 Redevntza részvényt
kapott ugyancsak hamisított záradékkal.

Papadopol vizsgáóbíró vezeteti a szenzációs ügy-
ben a vizsgálatot. Az Alschek-bankban tegnap ház-
kutatást tartottak.

Ki akar szép lenni?

Szeplős leányok, májfoltos asszonyok,
pattanásos férfiak szépek lesznek, ha
Maria szeplő krém-et
használtak. Hatását felelőssé
Fehé it Ártalmatlan, **Árs 30 L.**

Főlerakat: Császár gyógyszerár, Tg. Mures, Albina-palota, 3 tégelynél díjmentes postai szétküldés
Kapható Glajon: Rózsa-drogueria, Aradon Wolfek és Weiss drogueria, Oradea-Mare Apollo drogueria

Sir a gyermeke? Használjon Höfer hintőport, krémet, szappant

SZABÓ IMRE: Kelet kapujában

A bazár — Mit hozott Kemál?

Ellenállhatatlanul hajszol a vágy, miután a hotelben megmosdottál, hogy átmenj Sztambulba, ahonnan nemcsak a Kelet ördögös zsvajva hallatszát az európaiak városrészebe, Perába, hanem ha odanézel, (oda kell nézned) fehér és sárga mecseteinek kupoláira, dombjain és sziklái elterülő házaira és kertjeire, öblei előtt hintázó árboc-erdőjére, drága, gubbasztó kis szigeteire, az emeletes nagy sárga skatulyákra, amik szüntelen hosszúra hasogatják az Aranyszarv vizét, gályákat látsz, amiket egy-egy ember hajt és irányít a gőzösk, a motorhajók és árbocosok rajzása közepette, oda nézel mindezekre és látod, hogy napfény ezüstözi a finom ködöt, napfény játszik a templomok patináján, napfény életöröme segíti nehéz munkájában a levantei dolgozókat, akiknél teherbiróbbakat talán sehol a világon nem lehet látni, odanézel arra a varázslatos képre és muszáj átsietned, hogy belevesséd magad ebbe a varázslatos keletiességbe.

A híres galatai hidon kell átjutnod. Csodája a modern hidépítészetnek ez a vasból való alkotmány, amit éjszaka, a nagy hajók átvonulása miatt középen betonostul, sinestől földarabolnak. Németek munkája. 1910-ben készült el vele a „Maschinenfabrik Augsburg-Nürnberg“ és négy millió akkori német márkába került. A hid tövében a Valide mecset. Széles lépcsőkön magasztat kell járnod, hogy bejuthass. Főnt a bejáró előtt barna viaszvászonnal elkülönített négyszögben leveted saruidat, beviszed, elhelyezed egy jászolformájú hosszú faragatlan deszkára és körülnézhatsz. Nincs sok látnivaló. A szőnyegek elnyűttek és csak öregségük tiszteletreméltóságát tudják adni, a falakon tarka vonalakban arabeszk figurák szimmetrikus pontosággal, amiknek egyhangúságát itt-ott megzavarja egy-egy korong, amin arab írással a Korán figyelemztető igéit találod. De maga az egész, mint épület-kolosszus, magasbátörő szögleteivel, grandiózus kupolájával, minden oldalról kis ablakaiból beszűrődő fényhatásával, az óriási zsvajv közepén abszolút csöndjével, méltóságteli és áhitatos élmény.

A bazár lármája és forgalma. Egészen más ez — nemcsak tarkasága és zagyvasága miatt — mint más tengerparti város egyvelege. Sipolnak és kiabálnak körülöttes. Ott készíti orrod előtt a vasiparos keleti cinkjeit, borostyánt esztergályoznak és ugyanott eladják, a pék és palacsintásütő a vevő jelenlétében készíti áruját, ugyszintén a kalapos, aki megméri fejbőségedet és a nyers formákat nyomban tetszetős kalappá melengeti és vasalja. Kávét pörkölnék a bazár boltjának mélyében, megpörkölik, megdarálják, megfőzik és párolgó-frissen elibéd adják tiszta tálcán, ragyogó edényben, csekély öt piasztér ellenében. Török zizegéssel és gargarizálással füledbe ordítják, hogy vehetsz selyemsálat és cigarettaszípkát, burnót-szelencét és illusztrált ujságot, viselt lábbelit és bolgár rózsaoilját, szmyrnai fűgét és anatóliai szőlőt. A boltívek keskeny járdája fölött az erős napsütést sűrű szőlőindák zöldje tompítja. Ezer illat: a pörkölt hus, a gyümölcsök aromája, a füstölt hal szaga, a citromhalmok átható illata bódítanak. Más, egészen más ez a zajos forgalom, mint az európaiak lármája. Az itteni sürgés-forgás alján a fatalisták nyugalma terjeng, keleti bölcsesség,

amely azt mondja: „Hová sietsz, minden elmulik ugys, csak az idő örök. Ne takarékoskodj vele!”

Egyetlen kötelességet ismer a keleti ember, amit Goethe az arabok után így adott vissza: „Du saddle gut und reite getrost!” Jól nyergelni és a sors jóságában bizva, nyugodtan lovagolni. Figyeld csak meg: kosaras öszvérét a forgatagban a kis török fiucska milyen biztonságosan balanszírozza, a számár, amely hátán ebben az áradatban egész lacikonyhát cipel, a járólőknek kabátját sem horzsolja és ha valaki elesik, ötvenen sietnek, hogy támogassák. És még egyet figyelj meg: mindenki kiabálva kínálja portékáját, de senki nem tolakodik. Nincs kedved, vagy nincs pénzed a vásárlásra? Jó. Akkor gyere és gyönyörködj abban, amit Allah kitermelt a földből és amit gyermekei kiügyeskedtek. Elibéd teregeti a szikrázó himzéseket, a selyemnél is selymesebb fogású, a tűznél is tüzeesebb szintű szőnyeget, ó-török brokátot, a türelemnek és dologtevésnek csodáit, a fa és ötvösmunkát, a paszomántos terítőket és a zománczott ezüstszerű pipákat.

Udvarias a török ember és szemé ragyogásán és gesztusain látni, ez az udvariasság nem konvenció. Ebben még lüktet a primitív embernek az emberisége. Ösztönök és szenvedélyek faragatlanul élnek benne és vezetőitől függ, hogy ezek a belső erők egy átfogóbb és magasabb morállá nemesbüljenek.

Mai vezetői nem Konstantinápolyból, hanem a török föld nemzeti talajának városából, Angorából irányítják a nép sorsát. Amikor a békekötést követő években ántánthadak tartották megszállva Konstantinápolyt, Kemál (Gazi Mustafa Kemal) Anatóliában gyűjtötte össze a világháborúból épen kikerült harcosokat, új harci-készségre szervezte őket és átűzent a konstantinápolyi ifju-török politikusoknak: ne kacérkodjatok a volt ellenséggel, ne számítsatok Konstantinápoly földarabolásával, vagy semlegesítésével! Egyetlen vágyatok és munkátok egyetlen szempontja a török nép fölszabadítása legyen! Am a politikusok — a progresszív ifju-törökök is — mégis csak politizáltak és kacérkodtak az Aranyszarv városában, mialatt Kemál generális bátor hadakat gyűjtött, Thráciát visszavette a görögök kezéből, fölborította a sevresi békeszerződést, kikényszerítette a kapitulációk megszüntetését, függetlenítette a belföldi török hajózást az idegen hajó-társulatoktól, elkülönítette az államot a mindenható muzulmán egyháztól, amely addig polgári ügyekben is bírskodott és az egész közigazgatást a kezében tartotta.

Ma súlyos büntetéssel jár a fez és turbán viselése és a legjobb üzleteket a kalapkereskedők csinálják. Ma feszes török rendőrök, angolos uniformisban állanak az utcán és a forgalmasabb pontokon betonállványról dirigál a vörös-sisakos rendőr. Ma Perában, a legelegánsabb angol hotel vendéglőjének konyhájába is besza-gol a török köztisztviselési bizottság, ma senki adómentességet nem élvez azon a jusszon, hogy idegen. Mindenki egyképen nyög az adóteher alatt. Törökországban minden eladott árucikről, elfogyasztott ételről jegyzéket kell adnia az eladónak, rajta az adóbélyeggel. Röpcédulákon, amiket az utcán reklámból osztogatnak, bizony

Gramofon - Lepage-nal

sintén rajta van a bélyeg és külön elbánás senki számára nem létezik.

Az angorai nemzetgyűlés (az egész törvényhozó testület egyetlen párt, a török néppárt kebeléből került ki) talán nem is annyira tanácskozó közület, mint inkább diktatóri intézmény, amelynek látható feje Kemál pasa, az elnök, aki három év előtt, 1923 október 9-én proklamálta a török köztársaságot.

E történeti esemény harmadik évfordulóján Konstantinápolyban voltam. Katonaszág, matrózok, iskolák növendékei, fiúk és leányok, szervezett munkások, vasutasok példás rendben vonultak föl, a csoportok zászlóval az élen, de ez előtt is mindenütt öszirózsából és krizantémából font nagy koszoru. Áthömpölyögték a Dolme bagcse szeráj körül élő proletár-tömegek az Aja Szofia előtti térre, fölvirágoztak autók száguldoztak és teherhordó öszvérek topogtak, sőt látni lehetett hamálokat, akik hátuk nyergét, a robottal való örök eljegyzésnek ezt a szomorú szimbólumát is, fölvirágozták. Zenével és trombitaszóval, festői népviseletben mentek szíjjel és miután Sztambul terén meghallgatták az új államot dicsőítő szónoklatokat, feszesen, a nap heve nem ernyesztette el őket, délből átjöttek a hidon és fölkapaszkodtak a dombos utakon és sikátorokon a perai nagy utra, ahol a köztársaság színekben pompázó kapuján vonultak végig milliós tömegek sorfala között. Mindenki az utcán volt, ünneplőben; a boltok zárva, csak trafikban, patikában és a nap bizonyos óráin az élelmiszer-üzletekben volt forgalom.

Szép és nagyvonalu ünnep volt, az európai civilizáció felé irányuló fölszabadulás ünnepe, de nem volt osztatlan ünnep. Egy török ur azon a napon, magányos sétánk alatt a Takszimkertben így panaszkodott:

— Hiszen sok szép és jó dolgot művelt a forradalom, de ez a radikális tempó sok ember-telenséget és logikátlanságot termelt. Ime itt a görög-török kicserélési akció, aminek a végén vagyunk és már látjuk fanyar gyümölcsseit. Rendre kidobták a gazdag görögöket, elkobozták házait és vagyonaikat az állam javára, a sok üzleti tapasztalatot igénylő görög üzletekbe és vállalkozásokba török embereket ültettek és mi lett a vége?

— Rendbe hozták — jegyeztem meg — az államháztartást!

Az utóbbi három évben valóban, a kabotázs révén megnyolcszorozódott a török hajózás tonnatartalma, pompás kereskedelmi hajók egyre épülnek a galatai gyárakban és javítóműhelyekben, dohány, ópium, déligyümölcs, gyapjú és gummi kivitelük fokozódó tendenciát mutatott és kétszáz millió török fontnyi állami kiadásait a köztársaságiak ugyanannyi bevétellel tudták fedezni.

— Rendbe hozták — adta vissza gunyosan — de vajjon állandósul-e majd ez az államháztartási állapot? És ne felejtse el, az államnak egy kissé a polgárságra is kell gondolnia! A mai rendszer következtében a külföldi bankok nem folyósítanak hitelt, a török bankok pedig annyi tőkével rendelkeznek mindössze, hogy legföljebb, ha tíz nagykereskedő hitel-igényét tudják kielégíteni. A külföldi kereskedők ötven százaléka fogta a sátorfáját és kivándorolt. Ma már az egyetlen Deutsche Bank kivételével az összes külföldi bankok vonakodnak hitelt kihelyezni, úgy hogy a közgazdasági élet lassan átsiklik uszorások karmái közé. Ezért a nagy drágaság és a nagy pangás.

— Mégis, értesüléseim szerint, alig volt egy-két fizetésképtelenségük az utóbbi években.

— Ez igaz, de ismernie kell a levantei kereskedőt, aki reggeltől késő estig gondozza üzletét, nem ismeri a szórakozást, dolgozik és garasoskodik, ha kell nélkülöz. És mi történt az ország iparának föllendítése érdekében? Látott ön egyetlen új épülő gyárat? Három éve épen, hogy építik Drinápolyban az állami cukorgyárat. Miért nem készültek még el vele? Konstantinápolyban egyetlen ház nem épült azóta. Minden építkezési munka e mecsetek tatarozására szorítkozik, mert az egyházi alapoknak még van pénzüik.

— Angorát kifelejtette?

— Persze Angora! A kormány vesszőpari-

Szombat, 1910

pája ez a vá-
kormány-épu-
kátyuba itt a

Beszédéb-
hog azok k-
megszállása
következik“
büntetésből
közéletből.

Ez a köz-
progresszív-
a svájci mag-
is egészen m-
volról sem a
kódés jegyéb-
panaszkodna
török bíróság-
goru ítéletek
és zsidó a-
gároknek tek-
cionalista m-
ami népi kü-
láikba bevez-
telező török-
szerződésben-
mindezt abb-
radalmi állap-
mészet rend-
szerint — el-
ami a nemz-

Mert kéts-
forradalmi á-
ban. Közön-
és politikai
Függetlenség-
bey elnöklet-
tag (mindhá-
jai) megföle-
két órával
Nincs álland-
le a politika-
tal eléjük te-
lekményt elk-
őket a nép-
döbbenetes
nin“-t, amel-
tulkapásait,
lettel és kiao-
nács ítélte e

Ez az it-
bey nem ve-
ben, akkor
amikor a ne-
és a kormár-
lani és a sa-
kormányhü-
ez a nagy t-
tősegi boxb-
harsogni a-
betűs kézira-

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

JOSIF IZRAEL szüicsmester

Cluj (Kolozsvár), Calea Victoriei (volt Kossuth Lajos-utca) 2. szám.

Nagy választék mindefféle szőrmekből.

Lelkiismeretes kiszolgálás garantálva.

G
Lagerlőf 2
génye utá
Hanson.
kez

Szenzáció
Mary
Lop
gyönyörű

Male
F

Üv

pája ez a város. Itt nyakra-főre építik ugyan a kormány-épületeket, de kérdelem, hányszor jut kátyuba itt az építkezés?

Beszédéből és egész magatartásából látszott, hogy azok közé tartozik, akik Konstantinápoly megszállása idején a „nem lehessen tudni, mi következik” álláspontján volt és ezért politikai büntetésből jó ideig ki van rekesztve a török közéletből.

Ez a közélet pedig, noha a törvények a leg-progresszívebbek, hiszen a török bíraskodásba a svájci magánjogot ültették át és a közigazgatás is egészen modern alapokra van lefektetve, távolról sem a megértés és kölcsönös együttműködés jegyében zajlik. A kapitulációkat — így panaszkodnak az idegenek — most a modern török bíróságok az idegenek ellen hozott szigorú ítéletekkel torolják meg, a görög, örmény és zsidó alattvalókat másodrendű állampolgároknak tekintik, jöllehet vállalták a török nacionalista mozgalom sok olyan kötelezettségét, ami népi különállásukkal nem egyezik: iskoláikba bevezették az alsóbb osztályokban a kötelező török tannyelvet és lemondottak a békeszerződésben biztosított kisebbségi jogaikról, de mindezt abban a reményben, hogy a mai forradalmi állapot lehiggadtával amugyis — a természet rendje és minden logikus államvezetés szerint — elnyerik az államban azt a helyet, ami a nemzetiségeket megilleti.

Mert kétségtelen, hogy ma sok tekintetben forradalmi állapotok vannak még Törökországban. Közönséges büntettek, állambiztonsági és politikai vétségek fölött kivételes bíróság („A Függetlenség Bírósága”) ítélik: Kilidzs Ali bey elnökléte alatt. Az elnök és a két tanács-tag (mindhárman az angorai nemzetgyűlés tagjai) megfellebbezhetetlen ítéletet hoz, amit tizenkét órával a kihirdetés után végrehajtanak. Nincs állandó székhelyük, hanem ott tárgyalják le a politikai vagy büntetőrendőrségek által eléjük tejesztett vádanyagot, ahol a bűncselekményt elkövették. „Repülő csekának” hívja őket a nép és ahol megjelenik, ott a terror döbbenetes láza ejti meg a lakókat. A „Tanin“-t, amely hevesen kritizálta az új rezsim tulkapasait, e bíróság szüntette meg kurta ítélettel és kiadóját, a híres Dzsahid beyt ez a tanács ítélte el életfogytiglani szabadságvesztésre.

Ez az ítélet jogerős ugyan, de ha Dzsahid bey nem veszti el életét és türelmét a börtönben, akkor a legközelebbi választások után, amikor a nemzetgyűlés parlamentté változik át és a kormány nemcsak generálisokból fog állani és a sajtó véleményt is közölhet, nemcsak kormányhíradásokat, akkor föléled megint ez a nagy török újság és vezére a kis szerkesztőségi boxban nemcsak töprengeni fog, hanem harsogni apró, jobbról-balra olvasandó arab-betűs kézírata révén.

A Márton házaspárt 15—15 évi fegyházra ítélték, Tomitzát felmentette a szatmári törvényszék

(Satu Mare-Szatmár, november 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szatmári törvényszék ma délután folytatta a fő tárgyalást Markovitané gyilkosainak pörében. A mai délutáni tárgyaláson a perbeszédre került a sor. Dr. Márkus Valér delegált ügyész logikusan felépített vádbeszédében kifejtte, hogy Mártonné pszichikailag érhető okokból vette magára a vádat, noha a tanúk, a boncolási jegyzőkönyv, az orvosszakértők véleménye, Ruger Viktor vallomása és a vádlottak első beismerése alapján tényként lehet megállapítani, hogy a rabló-gyilkosságot előre megfontolt szándékkal Márton István követte el felesége segítségével. Kéri Márton Istvánnak és Fehér Katinak rablógyilkosság büntetésében büntetésre való kiutasítását, Tomitzát az ügyész megvesszegetés elfogadásával és hivatali bűnpártolással vádolja és a Btk. 467., 478., 95. és 484. szakasza alapján kéri eltiltását.

Fejes Lajos, Mártonné kirendelt védője arra hivatkozik, hogy védené mártíromságban akar tetszelegni, amikor magára vállalja a gyilkos-

ságot. Az asszony csak bűnpártolásban részes, ami azonban, minthogy családtagról van szó nem büntethető és kéri védené felmentését. Borgida Lajos Márton István védője védené felmentését kéri, mert közvetlen bizonyíték nem szól bűnössége mellett és így az asszony vallomása mértékadó.

Cocsa Ilie Tomitzá védője arra hivatkozik, hogy Tomitzát rivalizáció kollégái mártották be és a komisár csupán hivatásának áldozata. Kéri felmentését.

A bíróság ítélethozatalára vonult vissza. Néhány perces tanácskozás után kihirdették az ítéletet. Eszerint a bíróság Márton Istvánt és Fehér Kati gyilkosság és rabló büntetésében mondotta ki bűnösnek, mint tettestársakat és ezért 15—15 évi fegyházra ítélte őket, a vizsgálati fogság betudásával. Tomitzá volt komisárt a törvényszék felmentette. Az ügyész súlyosbírást, valamint Tomitzá felmentését miatt felebbezett. A védők felebbeztek az ítélet enyhítéséért.

A cseppfolyós szén forradalmasítani fogja az ipari termelést

Bergius professzor előadása a pittsburgi szénkongresszuson

(New York, november 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ennek az évnek során többször jártak be a világsajtót azok a hírek, hogy felfedezték azt a vegyészeti eljárást, amellyel olajt lehet a kőszénből előállítani. A probléma, amelynek megoldása forradalmat jelent a modern iparban, nem újkeletű, mert a világ tudósai már régóta folytatnak különböző kísérleteket a megoldására. A legújabb és legismertebb eljárás a szén desztillációja alacsony hőfok mellett. Ez a módszer azonban csak a szén felhasználása szempontjából fontos, de az olajgyártás tekintetében nem bír jelentőséggel. Másik eljárás az, hogy szintetikus módon állítsanak elő olajt kőszénből és vízből. Az eljárás, amelyet a világhírű B. d. sche Anilinfabrik már 12 évvel ezelőtt szabadalmaztatott, a rentabilitás szempontjából nem jert hitelesítő eredményre, mert ezen az úton csak drága alkoholfestéket lehet készíteni, motorolajat azonban nem.

Legmegfelelőbbnek látszik eddig az ugyan- csak régebbi keletű Bergius féle eljárás, amely szén a tényen alapszik, hogy a szén viztartalma 1:16, az olaj viztartalma pedig 1:8 arányt mutatja, vagyis ahhoz, hogy a szénből olaj legyen, a szén viztartalmát meg kell duplázni. A kísérletek kimutatták, hogy 300—350 fokok több órán át tartó hevítés után, bár a viztartalmát elvezetette, a szén még szilárd halmazállapotú, később azonban fokozatosan megpuhul, míg a további eljárás során 450 fok Celsius mellett teljesen cseppfolyósá válik.

Ezről a nagyjelentőségű kémiai eljárásról tartott előadást az amerikai szénbányatulajdonosok pittsburgi konferenciáján maga Bergius, aki képek és táblázatok segítségével hűtőben ismertette az eljárás technikai részleteit. A tapasztalat szerint a barnaszén könnyebben cseppfolyósítható, mint a puhaszén. Általában a szén 40—70 százalékát lehet olajjá vál-

toztatni. Egy tonna szénből tehát 107—125 gallon olajt lehet előállítani az anthracit kivételével, amely ezzel az eljárással nem cseppfolyósítható. Bergius pontos szám adatokkal igazolta, hogy 1000 kiló szénből 150 kiló forgalombahozatalra kész gázolint és 200 kiló középsúlyú olajt lehet előállítani, az utóbbiból pedig 60 kiló kenőolajat és 80 kiló tüzelőolajat. A szénből sajtolt gázolinnak ugyanolyan motorikus erője van, mint a benzol és gázolín keveréke, azonban még mindig kiküszöbölheti a gép katógását. Az előállított kenőolajak között van az ugynevezett kreptra-olaj, amelyben America jelenleg erős importra szorul és így a szénből való előállítás nagyon kifizetődne.

Az eljárást az teszi legrentábilisabbá, hogy éppen a legolcsóbb szénfajták alkalmasak első sorban a cseppfolyósításra. Azonkívül pedig a szükséges vizet sem kell vegyileg tiszta állapotban hozzáadni a kémiliméteres átmérőjűre örölt szénmennyiséghez, mert a vizet egy különleges eljárás alkalmazásával a legolcsóbban és a többi kémiai processussal egyidejűleg lehet előállítani. De rentábilis a Bergius féle eljárás azért is, mert a bányák termelési fölségükből nagymennyiségű szént használhatnak fel tüzelőanyagul, amelyet amugysem vagy igen nehezen tudnának prompt értékesíteni. Ezenkívül a szén cseppfolyósításával foglalkozó üzem egyúttal javított formában gázyárnak is tekinthető, mert az eljárás során ugyanazt a gázt állítja elő, mint a rendes gázművek, emellett azonban ennek a mellékterméke, vagyis az olaj sokkal nagyobb értékű, mint a többi gázyár melléktermékeinek, a koksznak és a kátránynak.

Németországban most két hatalmas gyártelep épül a Ruhr-vidéken és Sziléziában, amelyek a szén cseppfolyósításával fognak foglalkozni. A két gyár összes termelése elérite egymillió tonna lesz évente.

Select-mozgó

Nov. 20-án

Gösta Berling

Lagerlöf Zelma Nobel-díjat nyert világhírű regénye után. Főszerepben Grete Garbo és Lars Hanson. Mindkét rész egyszerre. — Előadások kezdete 8, fél 7 és fél 10 órakor.
Monopol Concordia

Urania-mozgó

Szenzációs premier. Nov. 20-án.

Mary Pickford kiváló művésznő

Lopott szerelem

gyönyörű drámában. Monopol Matador

Apollo-mozgó

Malec (Buster Keaton)

Féltelműhatatlan vigjátékaiban. Monopol Metro

Triska I. Cluj, Str. Saguna 14.

Elad, vesz, kibérel, becserél **zongorát és pianót** Legelőnyösebb Szigoruan szolid, üzleti elvek. **fizetési feltételek.**

Elsőrendű gyártmányok.

Telefon 4-19. **Hosszabb lejáratu havi részletek.** Telefon 4-19.

Érdeklődőket vételkötelezettség nélkül szivesen látunk raktárainkban.

Üveg, porcellán és lámpaáruk legolcsóbb beszerzési forrása **Ausländer** Lajos, Cluj, Calea Reg. Ferdinand 67. (Szigurancával szemben.) Telefon 9-54. Engros Endetail

Egységesen vonul fel Kolozsvár zsidósága a községi választásokra

(Cluj-Kolozsvár, november 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A községi választások szervezkedésre készített Kolozsvár zsidóságát is. Minden reményünk megvan arra, hogy a választáson a zsidóság egységesen fog felvonulni, amelynek elérésére már a szükséges előkészületek meg is történtek. Kolozsvár zsidóságának vezetői értekezletet tartottak, melyen reaktívtásként a tavaszi választások idejében nagy szerepet játszó zsidó választási blokkot. Az értekezlet a következő kommunikét adta ki:

A küszöbön álló községi választásokra való tekintettel Kolozsvár zsidóságának az összes pártnyalathoz tartozó megbízottai megbízást tartottak, melynek során egyhangúlag az az álláspont alakult ki, hogy a zsidóság számáranyának és teherviselésének arányában megfelelő képviseletet igényel a december 15-iki választás után megalkuló városi tanácsban. Teljes egyhangúlag alakult ki abban a tekintetben is, hogy ezen cél elérése végett Kolozsvár zsidóságának minden vallási és egyéb arnyalatra való tekintet nélkül teljesen egységesen kell felvonulnia a községi választásokon a hogy Kolozsvár város minden zsidó polgárának teljes odaadással kell kivenni részét a meginduló választási küzdelemben.

Jonitza Mária viaskodása a halállal ég és föld között

Izgalmas filmdráma fényes nappal Kolozsvár főterén. Megakadályozták egy tízenhat éves leány halálugrási kísérletét

(Cluj-Kolozsvár, november 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az olasz ösnál edesebb kolozsvári ősz mai főtéri andalgói egy hihetetlenül izgalmas öngyilkossági kísérlet szemtanúi voltak a késő órákban, kétóra felé.

A feltűnő eseményt kezdetben alig páran vették észre, hogy messziről, a főtér ilyenkor kevésbé forgalmas oldaláról pár ember, kik eleinte inkább kápráznak, mint valószínűnek vették a különös és izgalmas látványt. Míg a látvány eleinte nagyon valószínűtlenül hatott. Eltűnt és megjelent, hogy messziről az se látta ott, vajjon emberi feje a Hitelbank-palota tetején mutatkozó imbolygó jelenség vagy pedig egy magára borzadt macska homályos körvonalai. Az egyre csoportosuló találgatók véleménye hosszú ideig megoszlott, míglen a világhárosi jellegű tévház impozáns timpanonjának balaszrában teljes alakjában egy nő emelkedett fel kitárt karokkal a hatalmas tér fölé, imbolyogva a tető ereszesatorájának mentén, lobogó hajjal, az ötemeleter ház homlokzata fölött, egy miadebnél izgalmasabb valószínűlenebb filmjelenet attrakciójaként, kezét tördelve...

Ekorára már a tér minden irányából emberek futottak össze. A lány pedig ismét eltűnt. Ismét felbukkant. A tévház a maga néma ablakival iszonyu szűlyal, halottan állt a küzdő, vergődő leány alatt, ki látszólag — az utolsó pillanatban — még sem tudott dönteni élete e bizonyára nagy pillanata fölött...

Két kitárt kar a mélység fölött

A csoportosuló izgalma egyre fokozódott. Román és magyar nyelvű kiabálások hallatszóttak fel tűzoltóságtól, rendőrtől. Bátor és vállalkozó ifjak a ház kapuja felé szaladtak, rendőrökkel azzal a szándékkal, hogy utána menjenek fel a tetőre, visszahozni a leányt, ha még lehet. A leány pedig hol megjelent, hol eltűnt, kéregetve sz iszonyu mélységet a a tömeg felel alatt, hangtalanul, hajladozva az előtte tárogó úr felé, kétségbeesett, iszonyu gesztikulálással haja körül... Az egész tér, ezer és ezer szem egy látvány és egy kérdés isgatott rabja lett: le ugrik-e a leány, vagy sem... A nők sikongva szaladtak ide oda. A tévház előtti járda és utat egy pillanat alatt megtűrt, hogy egy egészséges és járásu rendőrtiszt intására ismét megteljen. A ház első csoportosult tömeg ez akcióját maga a leány is észre vette. Ismét eltűnt a timpanon mögött... A rendőrtiszt pedig kivette a kardját s így várta mi fog történni.

Erre való tekintettel az értekezlet egyhangúlag elhatározta, hogy újból megalakítja a kolozsvári zsidó polgárok községi Választási Blokkját és hogy e blokkban minden pártállásra való tekintet nélkül az összizsidóság részt vesz. Megállapított nyert, hogy azok a sajnálatos félreértések, amelyek ez előtt gátolták az egész zsidóság egységes fellépését, véglegesen kiküszöböltettek a ennek eredményeképpen a most megalakult választási blokkban azok a kolozsvári zsidó polgárok is részt vesznek, akik a múlt választás alkalmával külön csoportban igyekeztek a zsidó polgárok városi érdekeit megvédeni.

E határozatnak megfellelően, a küszöbön álló községi választásokra ujonnan alakított zsidó Választási Blokk vezetőjét a következőképpen alakították meg:

Elnök: Dr. Fischer József. Az elnöki tanács tagjai: Dr. Fischer Tivadar, Schwarz Jakab, dr. Marton Ernő, dr. Kertész Jenő, dr. Klein Miksa, dr. Jakobi Emil, Adler Sámuel, Fischer Rózsa, Rimcsai Jakab, Janovitz Géza, Somogyi M. Károly, Szeles Károly, Rosenzweig Emanuel, Goldberger Kálmán, Ausländer Lajos, Rózsa M. Ezenkívül választottak egy száz tagból álló választási nyit.

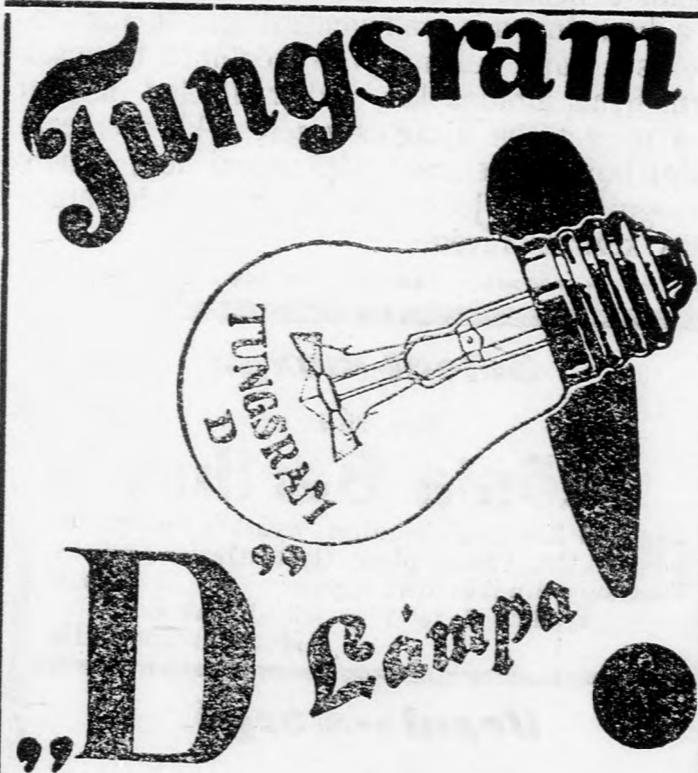
Egy kemény kis rendőrségi széken ül most, délután hat órákor. Sok vizet iszik és a szemében úgy ragyog a hivatalos helyiség butoradarbjainak körvonala, mintha gyémántból volnának. Egyre azt mondja: „magam akarom”. Kicsit piyereg is, de clyan szép és kedves, hogy derű látni, hogy megmaradt az életnek, eszépnek és rossznak, ez áldottnak és gonoszának, amit vállalni kell Jonitza Mária. G. G.

Bemutatták D'Albert operáját a Gólemről

Eugea D'Albert, a Romániában is járt világhírt komponista új operát írt, amelynek szövegét a középkori Pápa gettójának ismert Gólem-legendájából vette. Léw rabbi egyből embert gyur, életet lehel belé és szolgáljává teszi a Gólemet. De az agyagember csak a rabbi leányának Leának csábos énekétől lesz öntudatos beszélő lényé, aki előtt már nem maradhat tiokban, hogy a rabbi famulusa Leát szereti. Győrű féltékenység emészti a Gólemet, aki állati megkívánással magáévá akarja tenni a leányt. De a leány szenvedési tiz'a szerelemmé változtatják benne a vágyat, anyagankor azonban meggyűlöli és megveszi az embert. Titokzatos erőfolytán Lea is áldozatává lesz a szerelem démonának, de a betoppant rabbi figyelmezteti a Gólemet, hogy csak szolgálásra teremtdött. A nekibőszült Gólem erre félvállal betéri a kapt és tetölti a pápai éjszakát félsellemmel. A lakóság kimenekül a dombokra, ahol Tycho Baabe a csillagok járását kutatja. A Gólem odá is betér, de Lea dallal megzselidíti az óriást, aki szerelmes álomba merül. Léw rabbi rájuk teríti a menyegzői baldachint, amely alatt Lea meghal, a Gólem pedig ismét élettelen agyafigura lesz.

A stilizált Gólem-legendák ehez a csalákmányéhoz, amely tígyesen felépített három felvonásban perreg le, szerezte D'Albert a zenét. Dícséretére szlgál D'Albertnek, hogy ebben a legnagyobb kompozíciójában is megőrizte eddigi kvalitásait. Egészéges ösztönrel látványossági operát írt a tömeg kíváncsiaként, ami a külsőségek szempontjából azonban sokkal kevésbé ölik szembe, mint ahogy azt ennél a mozdramatikumból várna az ember. Ezért nem nevezhető a Gólem zenedrámának. D'Albert azonban ugjis mint drama'urg, ugjis mint lírikus a régi maradt. Hol vehemenciával, hol zsongítóan muzsikál, finom és markáns zeneképekben.

Az új D'Albert-darabot a frankfurti opera mutatta be óriási sikerrel.

Nagy ellenállóképesség!
Kitűnő fényhatás!

Biztos árammegtakarítás!

Felhívjuk b. olvasóink figyelmét az ujonnan forgalomba került Tungram —D— izzólámpára. Az új Tungram —D— lámpa egyesíti magában a lámpagyártás technikaijának összes vívmányait. Az izzólámpa lényeges javításával és speciális elhelyezésével az új tekecselt — spiralizált — fonalu izzólámpa árammegtakarítás mellett egyenletes elosztásu, tiszta fehér fényvel ég és rázkódtatásoknak legjobban ellenáll. Az új Tungram —D— lámpának alakja igen tetszetős és kizárólag üvegcuccs nélkül kerül forgalomba.

Az új Tungram —D— lámpa minden jobb szaküzletben kapható.

Az Uj Kelet
ság r
Eszerszük
Felső sz
Az Uj Ke
megj

— M
xandrut.
lakása m
rendkívül
Constantin
baton délu
György t
Miron Chr
metropolit
ben Petrov
rális párt
ügyvéd
az agronó
Mermoros
írak szind
Vöröskeres
művelésü
vezérgazg
párt bukó
déli szerv
szervezet
tagnak bes

— Az
törvény. E
takarépész
kaldóti bizo
vetkező pont
pénztár igaz
kuratóriumb
vezetőt és t
mány nevez
A tüke elhe
hogy a betét
tizenhárom s

Haggib

— Dr.

A nagyvár
a Kren Kaj
dótt Koloz
zert kedden
latta, ahol t
létében We
paleszina
munkájának
szélg tésében
lyek önmegu
zsidó asszony
fognak, hata
este Wollst
ülésén. Az f
elhatározta,
teljes mérték
után Wollst
közös értekez
Az értekezlet
telezte magát
száz aranykő
millió lejnek
hét előkező
Tegnap Jasib
hogy a regát

Fontos

Neur

Regina M

400 Yd. olasz

50 mt. I-a gépe

Duplaszolás g

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdelyi és bánági zsidóság napilapja.
 Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő
 Felelős szerkesztő dr. Marton Ernő.
 Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg,

A mai napról

Szombat
 Szidra: Vátfilách
 6687 Kiszlöv 14.
 1926 november 20

— **Ma temetik Constantinescu Alexandrut.** Bukarestből jelentik: Constantinescu lakása ma is valóságos zarándokhely volt, rendkívül sokan írták alá a részvétiveket. Constantinescu Alexandru temetése ma, szombaton délután 5 órakor megy végbe a Szent György templomból. A temetési szertartást Miron Christea patriarcha és Balan erdélyi metropolita fogja celebrálni. A kormány nevében Petrovici közoktatásügyi miniszter, a liberális párt nevében Bratianu Jonel, az ilfovi ügyvédi kamara nevében Istrate M. escu, az agronomok nevében Ciprianu, a Banca Marmorosch nevében Savbescu igazgató, az irók szindikátusa nevében Liviu Rebreanu, a Vöröskereszt nevében Jon Minulescu, a földművelésügyi minisztérium nevében Mihalescu vezérigazgató fogják bucsuztatni. A liberális párt bukovinai szervezete részéről Nistor, erdélyi szervezetek részéről Coema, a beszarábiai szervezet részéről Inaculetz volt miniszterek fognak beszélni.

— **Az új osztrák postatakarékpénztári törvény.** Bécsből jelentik: Az osztrák postatakarékpénztári törvény megalkotása céljából kiküldött bizottság munkáját ma befejezte és a következő pontokban állapodott meg: A postatakarékpénztár igazgatósága négy tagból fog állani. A karatóriumban tizenhat tagot választanak, négy ügyvezetőt és tizenkét tagot. Ezek közül hatot a kormány nevez ki, hatot az érdekképviseletek jelölnek. A tőke elhelyezése dolgában a bizottság úgy döntött, hogy a betétek negyven százalékát a csekkiránákra, tizenhárom százalékát pedig befektetésre fordítják.

Haggibbor bál lesz december 4-én.

— **Dr. Georg Wollstein Kolozsváron.** A nagyváradi konferencia után dr. Georg Wollstein, a Keren Kej-met Jeruzsálemi direktóriumának kiküldötte Kolozsvár a is ellátogatott. A hittudó cionista vezető kedden délután dr. Molnár Jenőné vendégül látta, ahol tea mellett előkelő hölgyközönség jelenlétében Wollstein dr. nak alkalm volt vázolni a palesztinai élet sajátosságait és az országépítés munkájának problémáit. Wollstein dr. érdekes beszélgetésében rámutatott azokra az eszközökre, amelyek önmagukban ugyan kicsinyek, de ha Erdély zsidó asszonyai az országépítés szolgálatában összefognak, hatalmasat tudnak produkálni. Ugyanezen este Wollstein résztvett az E. Z. N. Sz. Kib. ülésén. Az ülés Wollstein beszédének hatása alatt elhatározta, hogy K. K. L. 25 éves jubileumi évét teljes mértékben ki fogja aknázni. A Kib. ülés után Wollstein dr. résztvett az ifjúsági szervezetek közös értekezletén, ahol frappáns beszédet tartott. Az értekezleten mindkét nembeli ifjúság arra kötelezte magát, hogy a jubileumi évben legalább száz aranykönyvi bevezetést gyűjt össze, ami kétmillió lejnek felel meg. Másnap Wollstein dr. újra hét előkelő hölgytársaság előtt tartott beszédet. Tegnapi Jasiba utazott, ahonnan Bukarestbe megy, hogy a regáti cionista konferencián résztvegyen.

Fontos! Szabókellékek, bélés, cérna, harisnya, vattelin, gombok
Neumann Károly
 Regina Maria 10. szaküzletében vehető
 400 Yd. olasz cérna 8 L. 300 Yd. angol cérna 15 L.
 50 mt. I-a gépselyem 850 Duplaszélés vattelin
 Duplaszélés glott 110 L. 1 m. 175 L.

Stanio!
 Gyári raktár LEPAGE-nál Kolozsvár.

— **A nagyváradi ortodox hitközség új rabbi-helyettese.** Nagyváradról jelentik: A nagyváradi ortodox hitközség rabbi-helyettesének Blum Mózes miskolci rabbit választotta meg, aki Bum Avram berettyóújfalusi főrabbinak a fia, a híres Bé z Ssorim világhírű héber mű szerzője. Az újonnan megválasztott rabbi-helyettes a váradai ortodox hitközség vezetősége Nuszbaum Sámuel elnökkel az élén, várta a nagyváradi vasúti állomáson. Ott voltak az összes ortodox intézetek és egyesületek elnökei. A főrabbi-helyettes Nuszbaum Sámuel elnök üdvözölte meleg szavakkal, majd utána bankett volt az újonnan választott főrabbi helyettes tiszteletére, ahol több pohárköszöntő hangzott el. Szombaton a Saschava helyiségében ünnepi instaláció lesz. Blum Mózes ragyogóan főrabbi helyettes hatalmas ünnepi beszédet tartott, mely mindvégig lenyűgözte a hallgatóságot.

— **Mozart Don Juanja a kolozsvári Magyar Színházban.** Tegnap este a bécsi operatársulat Mozart halhatatlan operáját, a „Don Juan”-t színelőzte meg a kolozsvári Magyar Színház színpadán. Ha a szereplők és énekesek nem is rendelkeznek fenomenális hangnnyal, azt, ami rendezésükre áll, páratlan művészettel kezelik, az érzelmi és muzsikális lényeknek olyan pompás áhuzásával, amilyent csak nagy nyugati színpadokon látunk és hallunk. Különösen frenetikus hatást ért el Brander, aki Leporello szerepét alakította a legkiválóbb játékkal és művészetel. Baritonja csupa szin és erő. A többi szereplők is magas szintű reprezentáltak, az összjáték és a zenekar pedig fascinálóan hozta ki mindent a csillogó, zengő szépséggel, ami Mozart művészetének sajátja. A közönség forró ünneplésben részesítette a kiváló társulatot.

— **Bukarestben is felütötte fejét a tifusz.** Bukarestből jelentik: Tegnap az a hír terjedt el a fővárosban, hogy kitűzött a tifusz-örvény tört ki. Staicovici tévárosi tisztviselő orvos erre vonatkozólag kijelentette, hogy tényleg konstataált két kitűzött tifusz megbetegedést a katonai kórházban, ezek azonban teljesen izolált esetek. A város polgári lakosságánál egyetlen megbetegedés sem fordult elő és járvány veszélyéről szó sem lehet.

Betegségnél, szorulásnál „KOPROL” legyen mindig háznál.

— **Megszavazták a francia munkaügyi minisztérium költségvetését.** Párisból jelentik: A kamara ma a munkaügyi minisztérium költségvetését tárgyalta, miközben Poincaré két ízben is felvetette a bizalmi kérdést. Először 405 szavazattal 150, másodszor 350 szavazattal 200 ellenében a kormány javaslatát fogadták el.

— **A palesztinai hajók menetrendje.** A „Dacia” hajó menetrendje (Konstanca—Palesztina-voval). A hajó minden második héten pénteken indul Konstancából. A legközelebbi hajó november 26-án indul. A hajók péntek délután 5 órakor indulnak Konstancából, szombaton reggel 8 órakor érkeznek Szambulba, kedden reggel 7 órakor érkeznek Jaffába. Csütörtökön délután 2 órakor indulnak visszafelé, vasárnap reggel 8 órakor érkeznek Szambulba, hétfőn reggel 5 órakor érkeznek Konstancába. A hajójegyek árai: Konstancától Haifa vagy Jaffáig I. osztály 16 font, II. osztály 12 font, kosztal és ággyal III. osztály 4 font 10 shilling. Kivándorlóknak közös kabin pircsékkel koszt nélkül 2 font 10 shilling. Külön ágy koszt nélkül 3 font 8 shilling, külön ágy rituális koszt négy font.

* **Biztosítsuk életünket és vagyónkat a Franco-Romana Ált. Biztosító Rt.-nél.** Képviselő az ország minden helységében.

Zongorák olcsóbbak lettek.
 Sikertült egy bécsi zongorarakartárt előnyösen megvennem, amíg a készlet tart, leszállított árak.
Sternberg — Oradea
 Bulevardul Regele Ferdinand 14.

Gramofon LEPAGE-nál

— **Ethasztották az Árvagondozó bálját.** Az eredetileg december 11-ére tervezett Árvagondozó bál — közbejött technikai akadályok miatt — a rendezőség december hó 18-ára halasztotta el. A nagy apparátussal megindult előkészületek garantálják, hogy az Árvagondozó bálja az idén is Kolozsvár legsikerültebb mulatsága lesz. Az elsőrendű művészek közreműködésével összeállított nívós műsort legközelebb közölni fogjuk.

— **Orvosi hír.** Dr. Gruter Farkas a cunji Park-szatórium rádium-osztályának vezetője, a rák-megbetegedések szakorvos, rendelőjét megnyitotta Str. Clemencean (volt Postakert-u.) 7. a alatt. Rendel. d. u. 2-5-ig.

— **Antiszemita rendőr, aki a zsidó házába lövöldöz.** Tudósítók jelentik: Kedden délelőtt botrányos eset történt a hunyadmegyei Brád községben. Blum Ferenc hitközségi kántor metsző családjal éppen ebédelni ült, mikor váratlanul fegyverdörrenés riasztotta meg őket. Megdöbbenve vetek észre, hogy az utcára néző szoba ablakablái keresztül vannak löve. Az első ijedtségben a család tagjai kimenekültek a házból az utcán összeesődtült nép közé. A tömeg közepén egy városi rendőr állott kezében hatlovetű szolgálati revolverrel és azt kiabálta, hogy a zsidókat le kell gyilkolni, vagy kikergeni az országból. A kántorcsalád vészkiáltásra a rendőr elrejtett fegyverrel rohant a lakásba, ahol már csak Blum tartózkodott egyedül. Mialatt a rendőr dühösen fenyegetőzött, a család tagjai elhívték a rendőrfőnököt két közrendőrrel, akik a menekülő rendőrt lefegyverezték. A rendőrt besisérték, de utközben újra nekiment a ház ablakainak és antiszemita jelszavakat kiabált a tömeg felé. A garáda rendőrt csak nagynehezen sikerült teljesen ártalmatlanná tenni. Átdák a dévri ügyészségnek.

Koprol edes, enyhén ható Feltétlenül megbízható

— **„Te vagy az én paradicsomom”.** Berlinből jelentik: Hindenburg elnök tegnap meglátogatta Drezda városát. A városba való bevonulása közben egy fiatalember átfutott a kordonon, felugrott Hindenburg autójára és egy irást nyújtott át az elnöknek ezzel a szöveggel: „Te vagy az én paradicsomom”. A fiatalembert azonnal lefogták. Kiderült, hogy vallási őrfőngésben szenved.

Estélyi és alkalmi ruhákra áttört és színes himnuszok, zékek, billiáns és díszfestések bordúrs plissék párisi minták után készülnek a „Műhímző Szalon”-ban Sir. Memorandumul (Unió-u.) 15. emelet

Bármily zeneművet
 legolcsóbban raktárról azonnal szállít
 Részv. Bóla, zeneműosztálya
 Kérjen árjegyzéket.

KRIEGNER-féle
REPARATOR
 köszvény, csusz, hálás ellen, minden gyógy-szeretében kapható.
 Ára 65 lei

Bauch Ernő üzletébe
 az őszi szezonra gyönyörű perzsa, kelim-gobelin, hebedó- és mozaik **kézimunkák érkeztek** azonkívül nagy választék **csipkék, gombok, harisnyák és keztyűkben.**

Olcsóbban él tiz százalékkal, ha az UJ KELET szelvényével vásárol
Írdessen az Uj Keletben!

KÖZGAZDASÁG

Januárra várják a bányászati pénzüzetek csatlakozását a Bankszindikátushoz

(Arad, november 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az aradi és temesvári pénzüzetek egy sűrűbbkörű bizottsága a napokban bizalmas megbeszélést tartott Aradon, amelyen az aradi és temesvári pénzüzeteknek a magyar bankszindikátushoz való csatlakozás feltételeiről tanácskoztak. Miat ismeretes, ez a kérdés nem újkeletű és amióta az Erdélyi Bankszindikátus megalakult, egyik igen súlyos szépségkérdése volt az, hogy a Bánátnak ez a hét vezető városa nem volt képviselve a szindikátusban.

A bánáti pénzüzetek távolmaradása elsősorban személyi okokra vezethető vissza, másodsorban pedig arra, hogy a bánátiak szerették volna ha a szindikátus székhelyét Bukarestbe helyezi át és a román pénzüzetek érdekeivel, a Solidari tatea-val, valamint a német Revisions Verbanddal szorosabb együttműködést létesít, hogy ezáltal működését biztosabb alapokra helyezze.

Az év tavaszán már úgy látszott, hogy a bányászati pénzüzetek és az Erdélyi Szindikátus között

Miről tanácskoztak a bankigazgatók bukaresti értekezlete. Bukarestből jelentik: A Banca Nationala mai tegnap lezajlott fontos tanácskozáson Oromolu elnököt. Az értekezleten résztvettek a román bankok szövetségének választmányi tagjai, továbbá a csatlakozó területek bankjainak delegátusai is. A konferencia megnyitása után Oromolu kifejtette, hogy az értekezlet célja, hogy a bankok képviselői ismeretsek nézeteiket a bankok működését szabályozó törvényjavaslat elkészítése előtt. Kifejtette, hogy véleménye szerint a jövőben csak a Banca Nationala és a bank szövetség hozzájárulásával legyenek bankok létesíthetők. Szabályozandó a betétek és azok felhasználásának kérdése, valamint a kamatláb is. Schil braxsói bankigazgató a készpénz-krisistól beszél és kifejtette, hogy a mai Nygyrománianak készpénzkezelése alacsonyabb, mint a háborúelőtti Románianak a pénzkezelése. Oromolu rámutatott arra, hogy egy új bankjegykibocsátás a lej esését vonná maga után és ezért meg kell elégedni a mai bankjegykészlettel. Oromolunak javaslatát egy külön tanulmányi bizottsághoz utalták, amely a legközelebbi értekezleten előterjesztést véleményez.

Huszmillió font kártérítést kér a kormány az elpusztított petróleumtelepekért. Bukarestből jelentik: Hirt adunk már arról, hogy a romániai petróleumtelepek hadi kártalanítását a volt szövetséges hatalmak vállalták magukra, elsősorban Anglia, amelynek egyenes kívánságára rombeliek szét a visszavonuló csapatok a régi petróleumtelepeket. Ebben az ügyben ma a fővárosba érkezett Lucien Wenger, aki a szövetséges hatalmak megbízásából tárgyalni fog a kormánnyal a

létrejövő az eddig nélkülözött megegyezés, a Temes váron megtartott értekezlet azonban akkor sem tudott egységes álláspontra jutni és így a lecsatlakozás ismét elmaradt. A Bankszindikátus a csatlakozás kérdését azóta is allandean napirenden tartja, ami annál is inkább érthető, mert hiszen a bánátiak csatlakozásával a bankszindikátus egy anyagiakban, mint területi yben rendkívül sokat nyerne.

Az aradi értekezleten elhatározták hogy az elvben már elhatározott csatlakozás keresztülvitelét mindaddig függőben tartják, amíg a bankszindikátus elnöksége a bányászati részről előterjesztett feltételeket nem elfogadja. Különösen kívánják a bukaresti központ mielőbbi be szervezését, ezáltal körzések létesítését úgy a Bád ában, mint Erdélyben, amelyeknek az üzleti üzemenzök megállapítása és azok beart sinak ellenőrzése legyen a feladata. Az értekezleten egyébként az a vélemény alakult ki, hogy a bankszindikátus vezetőségében megvan a hajlandóság a bánáti kívánságok teljesítésére s így nincsen kizárva, hogy már a közeljövőben, talán még január havában véglegesen megtörténhessen a csatlakozás.

petróleumtelepek hadi kártalanításáról. Anglia a maga részéről, amint értesülünk, ötmillió font sterlinget ajánlott fel a petróleumtelepek elpusztításának kártérítéséért, a kormány azonban tízmillió font sterlinget követel a magánvállalatok és tízmilliót az állami üzemek kártalanítására.

Uj biztosítási törvényt hoztak Olaszországban. Romából jelentik: Olaszországban új biztosítási törvényt hoztak, amely kimondja, hogy más egyén életében csak abban az esetben köthető biztosítás, ha a biztosítónak kimutatható érdeke fűződik a biztosított eleve fenntartásához, vagy pedig ha a biztosított a kötött biztosításba beleegyezik.

Szatmárral közös kamarát akar Maramarosziget. Maramaroszigetről jelentik: Amint annak idején már közöltük, Maramaroszigeten akció indult egy önálló kereskedelmi és iparkamara létesítésére, amelyhez mag akarták nyerni a kormány jóváhagyását. Mint értesülünk, most egy újabb mozgalom indult meg, amelynek az a célja, hogy Maramarosziget Szatmárral közösen állítsa fel a kereskedelmi és iparkamarát, amelyben a két város aránylagosan volna képviselve. Ezt a tervet azok is szívesen támogatják, akik az önálló kamara mellett foglaltak állást.

Kereskedő és iparosbank alakul Szatmáron. Szatmárról jelentik: Már hosszabb idő óta az a terv foglalkoztatja a szatmári kereskedőket és iparosokat, hogy bankot létesítsenek, amely hittel láthassa el a szatmári kereskedelmi és ipari köröket. Ez a kívánság konkrét formában is jelentkezett és a napokban komoly tárgyalások indultak meg egy ötmillió lej alapítőkével induló bank megalapítására. A tárgyalások már előrehaladott stádiumban vannak, úgyhogy a közeli napokban már a részvénylátrási felhívást is kibocsátják.

Tőzsde

Bár a lejt változatlan árfolyammal jegyzik Zürichben és Newyorkban, a belföldi piacon erősebb jellegű szilárdulás tapasztalható. A kereslet fellendült és az árak javulóban vannak. Az árfolyamok a következők:

Devizák	Valutapiac 1926 November 19 (Rador)								
	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		nyitás	zárlat						
Zürich	3580-3590	—	—	951	3580	13772	13075	652 1/2	1928 1/2
Newyork ..	183-184	518 1/2	518 1/2	2856	184	714	719	3385	—
London	892-898	2514 3/4	2514 1/2	138 1/2	898	3462 1/2	343750	16410	48487
Páris	640-650	18 1/8	1820	—	665	2512	2510	118 7/8	348 1/2
Milano	785-795	2190	2185	120 1/2	785	3011	2986	142 3/8	424
Bécs	548-552	1536 1/2	1537 1/2	85	550	2114 3/4	2102	—	296 1/4
Budapest ..	383-385	72625	7260	—	2600	—	9924	474 1/2	—
Belgrád	—	915	915	—	325	1259	12030	5975	177
Bukarest ..	—	285	285	1575	—	384	382 1/2	1840	55 1/4
Varso	—	57 1/2	57 1/2	—	22	7935	7860	374 3/4	—
Bécs	2590-2620	7312	7312	—	2610	10066	—	47788	—
Berlin	—	12305	12305	—	4420	16943	16822	803 1/4	—

Száz lel árfolyama: Zürich 285, Páris 1575, Budapest 38400, Bécs 38250, Prága 1840

Gramofon LEPAGE-nál

Meghívó.

A Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Részv.-Társ.

1926. évi november hó 28-án, délelőtt 11 órakor Cluj (Kolozsvárt) Piața Unirii (volt Mátyás király tér) 7. szám alatti intézeti székházában

rendkívüli közgyűlést

tart, melyre a t. részvényesek tisztelettel meghívotnak.

Tárgysorozat:

1. Igazgatósági előterjesztés az intézet részvénytőkéjének 25 millió lejről 50 millió lejre való felemelése iránt.

2. Igazgatósági javaslat az alapszabályok 4. paragrafusának módosítása iránt.

Ezen közgyűlésre a t. részvényeseket azon figyelmeztetéssel hívjuk meg, hogy az alapszabályok értelmében oly részvényes gyakorolhatja akár saját személyében, akár meghatalmazottja által szavazati jogát, aki részvényét a közgyűlést megelőző nap délután 5 óráig az intézet pénztáránál, Cluj (Kolozsvárt) még le nem járt szelvényeivel együtt letette.

Cluj (Kolozsvár), 1926 nov. 18.

Az igazgatóság

Prima tűzifát

Önként és aprítva legjutá-Fischer nyosabtan házhoz szállít. Fischer telep, Piața Garii No 2. — Telefon 1300. Az állomással szemben.

PIANINO

vadonatúj, kitűnő szerkezettel, igen olcsó árban sürgősen eladó.

Rosenberg, Calea Victoriei 5. (7 Kossuth L. u.)

Figyelmeztetés!

Igen tisztelt előfizetőink, hirdetőink és bizományosaink szives tudomására hozzuk, hogy kiadóhivatalunk részére csak azok a pénzbeszedőink jogosultak incassóra, akik

„Fényképes pénzbeszedői igazolvány”-nyal rendelkeznek.

Hirdetői aqvisltörjeink pénzfelvételre nem jogosultak.

Nem fényképes pénzbeszedői igazolvánnyal ellátott egyéneknek teljesített fizetéseket nem áll módunkban elismerni.

Az Uj Kelet kiadóhivatala

Chlorodont fogpaszta, Chlorodont fogpor, Chlorodont szájvízkivonat

מאקארני
אונד אללע ארטען טייגווארען
unter strengster Aufsicht Sr. Ehrwürdigen Herrn
Oberrabbiner Herman Künstlicher
א"ב דק"ן ארטה. ספרד סיביא
erzeugt die Erste Siebenbürger allbekannte
Makkaroni und Teigwarenfabrik
Jacob Uh's Söhne Sibiu
אכטעט איה פירמא אונד מיט
הכשר פערזעהענע פערפאקונג

דא אלטבעריהמטען
מאטיאש קאניישע
הלפיוס זינד ווידער אן אונאיבער
טראפענע קוואליטאט צו האבען. רעפער
רענענען איבער מינע פערלאסליכקייט
דיענען דא דערמיט גע שחטם
MATIAS KUN'S
SOHN cuțitar, GLUJ

Átmeneli kabátok
Neumann M.
férfiruhaáruháza
Gluj, Piața Unirii (Fötér) 14

Az Uj Kelet szelvénybeaváltó helyei

Nagyszebeni szelvénybeaváltó helyek

Konfekció
J. H. Rosenthal [Regina Maria 11] Női és férfi konfekcióban a legolcsóbb beszerzési forrás — Szolid kiszolgálás

Szövet
Simon Teszler [Piata Reg. Ferdinand 8.] Bel- és külföldi szövetek dus választékban állandóan raktáron

Női és férfi divat
I. Grünberger Str [Str Elisabeta 17] Rőtös áru, női és férfi divatcikkek, harisnyák legolcsóbb beszerzési forrása

Cipő
Kovács Izso [Str Regina Maria 17] Bel- és külföldi cipőkülönlegességek a legmodernebb kivitelben

Óra, ékszer
N. Teszler „Cronometer“ óra és ékszeráruháza [Reg Ferdinand 8] Precíz órák és ékszerek állandó nagyraktáron

Illatszertár
„Renaissance“ drogéria és illatszertár [Str Regina Maria 49] Illatszerek originális csomagolásban és kímérve a legolcsóbban kaphatók

Csemege, cukorka (5%)
Bonboneria — Goldstein [Str Elisabeta 19] Csemege áruk és cukorkakülönlegességek legolcsóbb beszerzési forrása.

Brassói szelvénybeaváltó helyek

Női divat
Ascher Testvérek Str Portii 5) Női divatcikkekben legolcsóbb bevásárlási forrás

Férfi divat
W. & G. Schull (Str Principele Carol 9) Férfi divatkülönlegességek és szabóság
Lévy Sándor és Társa [Cerna-u. 7.] Férfi, női és gyermekruházati cikkek részletáruháza.

Kötött áru, harisnya
M Blatt (Str Portii 38) Harisnya kötött-szövött áru gyári lerakata
N A Binder (Str Portii 15) Speciális férfi ingek, nyakkendők, férfi és női harisnyák a legszolidabb árban

Konfekció
Fenyvesi & Sámuel (Len-sor 31-33) Őszi, téli és tavaszi nőruha különlegességek — Szabott árak

Könyv, papír
Benkő Ignác (Str Portii 52) Az összes könyv- és zeneműjónságok kaphatók. Papírárúkbán a legolcsóbb beszerzési forrás

Illatszertár
Salamon-gyógyszertár [Kapu-utca 51.] Parfümök, kölnivizek, puderek, arckrémek és összes kozmetikai cikkek legolcsóbb beszerzési forrása.

Óra, ékszer
Fährndrich Béla (Str Portii 34) Óra, ékszer, ezüst és alpakka dísz tárgyak, valamint optikai cikkek kaphatók

Fűszer, csemege (5%)
Gáll Albert (Str Portii 68 Telefon 3-15) Fűszer, csemege és gyarmatáru kereskedés

Kolozsvári szelvénybeaváltó helyek

Női divat
Gólya Áruház (Regele Ferdinand 11) Női divatcikkekben a legolcsóbb bevásárlási forrás
Heller és Molnár (Reg Ferdinand 5) Női kelmekülönlegességek és divatcikkek nagy raktára

Szabó Jenő (Reg Ferdinand 5) Angol és francia őszidivat különlegességek állandó nagyválasztékban raktáron

Uri divat
Sándor Ágoston Utóda (Unió-ut 2) Uridivat-különlegességek legolcsóbb bevásárlási forrása
Kalapkirály (Fötér 24) Uridivat-különlegességek minden árban. Világinárcák egyedárúsítása

Férfiruha
Neumann M. (Fötér 14) Raglások, férfi öltönyök és gyermekruhák nagyáruháza
Katz és Mendel (Fötér 10) Mindenfajta divatos öltönyök, őszi és téli kabátok állandóan raktáron

Cipő
Farkas Ignác (Renner Palota). E cégnél kaphatja a legjobb cipőket.

Szövöttáru, harisnya
Helios (Fötér 7) Kötött kabátok, mellények, puloverek, harisnyák, keztük áruháza (Szabott árak)

Sipos Jenő (Reg Ferdinand 8) Harisnyát, rövidárut és női kézimunkát a legolcsóbban árusít

Illatszertár
Rózsa-Royal drogeria (Fötér 26). Illatszerek, vegyszerek, gyógyszerek, gyógyáruk és betegápolási cikkek legolcsóbb beszerzési forrása, nagyban és kicsinyben.
D'or illatszertár (Fötér 6). Legfinomabb parfümök, bőrüdikülők a legolcsóbb napiáron vásárolhatók
Diana Illatszertár (Posta mellett) Kölni vizek, illatszerek és díszműáruk különleges áruháza

Bazár
Párisi Áruház (Reg Ferdinand 12) Férfi és női divat cikkek, játékaruk, gyermekkocsik, bórdíszműáruk és cipőkülönlegességek nagyraktára

Üveg
Fischer üvegüzlet (Reg Ferdinand 6) Ebédő-készletek, teás és kávécsészék, üveggészletek, lámpa-áruk és konyhafelszerelések nagyraktára Képkereztes
Ausländer Rudolf (Uránia-palota mellett) Vizes, boros és étkezőkészletek, uborka és befőttes üveges Épületüvegezés és képkereztes

Ékszer, óra
Fenyő és Braunfeld, kir udv szállító (Fötér 15) Elsőrendű ékszerek, precíz órák és dísz tárgyak legolcsóbb beszerzési forrása

Dunky és Beer (Fötér 29) Mindennemű ékszer- és órákülönlegességek nagy választékban állandóan raktáron

Könyv, papír
Friedmann könyv- és zeneműkereskedés (Fötér 26) Az összes könyv és zeneújdonóságok állandóan a legolcsóbb árban kaphatók

Safruth [Piata Mihai Viteazul 39] Zsidó könyvkereskedés. Iskolaszerek és irodai felszerelések legolcsóbb bevásárlási forrása

Fűszer, csemege, cukorka (5%)
Spéter Mózes (Széchenyi-tér 12) Mindenfajta fűszer és gyarmatáruk legolcsóbb beszerzési forrása

„Maximilian“ (Unió-u 26) Fűszer, csemege, gyarmat és italáruk a legolcsóbb napiáron
Szinházi cukorkákat a „Tell“ Bonboneriában vásároljunk, Str. Memorandului (Unió-ut) 12.

Fendrich Adolf fűszer, gyarmat és csemegeáruk nagy raktára Str Motilor (Monostori-ut) 36 Mentőállomással szemben

Beer Lipót [Reg. Ferd. 65.] fűszer és gyarmatáru kereskedése

Nagyvárad szelvénybeaváltó helyek

Női divat
Szenszki Miklós (Sas passage). Harisnyák, keztük, fenérművek, csipkék, szallagok és női divatcikkek, nagy választékban.

Uridivat
Róth M. Utóda (P. Reg. Maria 3). Kalap és uridivat különlegességek üzlete.

Ruha
Róna Andor (Sas passage). Legszebb modell felöltők legnagyobb választékban és a legolcsóbb áron szerezhető be.

Alxelrad „Sas“ férfiruha-áruháza (Sas passage). Férfi és férfiruhák, felöltők, bőrkabátok legolcsóbb beszerzési forrása.

Kötött-szövött
Ábrahám Artur (Rimanóczi-ut 4). Kötött mellények, minden fajta harisnyák (kivéve selejtes áruknál) csipkék és rövidárut legolcsóbb beszerzési forrása.

Szövet
Schneider és Mihelyffy (Bul. R. Ferd. 10, fiók Avram Jancu No 8). Eredeti angol szövetek legolcsóbb bevásárlási forrása.

Ungár és Glück (Sas passage). Férfi és női szövetek, vásznak és ágygarnitúrák nagy választékban kaphatók.

Várakozáson felüli meglepetést nyújt mindenki számára a szab.
„Vezuv“ hőterjesztő
és tüzelőanyag megtakarító készülék.
Ezelőtt
10 perc alatt
egy szoba keresztülfűtve.
A beszerzési költség 14 nap alatt megtérül. **Minden kályhá-ra alkalmazható.** Magrendelésnél a fűtési bősége megadandó.
— **Ára 280 lei.** —
Portódíj és csomagolás nélkül. Helyi ügynökök és képviselők kerestetnek. Szab. tulajdonos és egyedüli készítő
I. Welszberger — Temesvár,
iV. Bul. Barthelot (Kossuth u.) 1.

A Tordai Sörgyár Rt. kiváló sörkülönlegessége a
Lux-Sör
ismét kapható.

Gonda Testvérek (Reg. Ferdinand 5). Női, férfi és gyermek luxus-cipők nagy választékban és a legolcsóbb napi árban.

Glück Zoltán (Zöldfa-utca 23). Minden fajta férfi, női és gyermekcipők olcsó napiáron szereshetők be.

Óra, ékszer

Urán óra és ékszerüzlet (Zöldfa-utca 8). Brilliansok arany és ezüst ékszerek, fali és svájci zseborák legelőnyösebb beszerzési forrása.

Klein Ékszeráruház (Str. Avram Jancu 4). Arany, ezüst és brillians ékszerek, svájci órákülönlegességek és jeggyűrűk állandó nagyraktára.

Illatszert

"Ninon" Parfumerie (Piața Unirii 2). Tartószilatu kölnivizek minden illatban, parfümök, puderek és szappanok legolcsóbb beszerzési forrása.

Könyv, papír

Láng József Utódai (Reg. Ferd. 7). Antikvár és új könyvek, papír és írószerek legolcsóbb beszerzési forrása.

Üveg

Weisz és László (Sas passage). Szervizek, minden-fajta üveg- és porcellán-áruk legolcsóbb beszerzési forrása.

Kornweisz Emánuel épület-, üveges és villanyerőre berendezett képkertező üzeme Oradea, Ferdinand király-ut (Rákóczi), Moskovits-palota

Régiség

Sternberg I. Reg. Ferdinand 14). Zongorák, régi-ségek, műtárgyak, szőnyegek részleteire is a legolcsóbb napi áron szereshetők be.

Ernyő

Blum Vilmos (Körös-part). Sajátgyártmányu ernyő-különlegességek legolcsóbb bevásárlási forrása.

Gőzmosó

Kristály kelmefestő, vegytisztító és gőzmosóda [Piața Unirii 16] Tökéletesen fest és tisztít.

Fűszer, csemege, cukorka (5%)

Weisz Vilmos (Piața Unirii 5). E cég a legmegbízhatóbb beszerzési forrás, fűszer, főzelék, csemege és italárúkban. Naponta frissen pörkölt kávé.

Horovitz cukorkaáruház (Szinház-ut 4). Bel- és külföldi cukorkakülönlegességek legolcsóbb napiáron szereshetők be.

Vas

Stern József vaskereskedő [Piața Mihai Viteazul 2.] Háztartási cikkek, konyhamérlegek legolcsóbb bevásárlási forrása.

Bazár

Engel Park-áruház (Reg. Ferdinand 3). Díszmű-áruk, márkás porcellánok, redikülők, acélárúk és gyermekkoscsik állandó nagy raktára.

Nagynyedi szelvénybevaltó

Női, férfi divat

Hartmann Emanuel női és férfi divat különlegességek, harisnyák és rövidárúk legolcsóbb beszerzési helye.

Berkovits Béla [Piața Reg. Ferdinand 3.] Raglánok, férfi, fiú és gyermeköltönyök, szövetek és térfidivat-cikkek áruháza.

Fűszer, csemege (5%)

Israel Testvérek mindennemű fűszer és gyarmatáru legolcsóbb beszerzési forrása

Fentel Lázár fűszer, csemege gyarmatáru és likőrök legolcsóbb bevásárlási helye

Cipők

Fischer Jakab (Főter) cipő, vászon és gyapottáruk legolcsóbb beszerzési forrása

Edény és vas

Israel Adolf és Fia, konyhafelszerelések, kályhák, zománccedények és az összes vasárúk legolcsóbb beszerzési forrása

Illatszert

Weisz Endre kozmetika, pipere, gummikülönlegességek, bőrdíszműáruk és utazási cikkek

[Marosvásárhelyi szelvénybevaltó helyek

Férfi, női divat

Szűcs Dezső divatáruháza, a legolcsóbb női- és férfidivatárúkban

Wolster és Kertész férfi-fehérműek, kalapok, nyakkendők, harisnyák, zsebkendők és puloverek legolcsóbb bevásárlási forrása

Szövet

Jeremiás (Főter 28-30 Bretter-ház), Férfi és női ruhák, kabátiszövetek, fehérneműek vásznak, bélésarúk, harisnyák és csipkék a legolcsóbb áron

Cipő

József Emil cipőáruháza Cipőkülönlegességek, hó és sárcipők állandóan nagyválasztékban

Illatszert

Ideál Parfumerie. Kölnivizek, parfümök és koszerek nagy raktára Dr. Erró "Rapid" borotváló por főzerakata

Cukorka (5%)

"Tosca" Csokoládéház (Főter, rendőrségi épület). Mindenki, aki ennél a cégnél vásárol, ingyen sorsjegyet kap

Kötött szövétt

Gólya Áruház, harisnyák, keztük, zsebkendők, csipkék, női és férfi fehérneműek, valamint vásznak nagy raktára

Lugosi szelvénybevaltó

Hegyesi Ármán — Piața Regina Maria — mindennemű ékszer, alpakka és kinaezüst dísz tárgyak nagy választékban kaphatók

APRÓHIRDETÉSEK

Egyezési kiadásnál egy sor 4 lej, vastagabb betűvel 8 lej. Legkisebb apróhirdetés 40 lej. Állást-keresőknek 80% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej

Figyelem!

Ajánlunk erdélyiszerte elismert שרענה ארט. מ. ש. Bechscherrel ellátott, olvasztott és tisztán kezelt

libazsirt à 115 lei.

Nyers libabőr à 82 lei kgként. Prima füstölt libabűst à 120 lei, franco-franco.

Friedmann Sámuel — Oradea Cusa Voda 6.

Névtelen levelekre nem reagálunk. Ha érdekl, személyesen informálhatom. Jelölgék „Régi barátság”.

Eladó nagyobb mennyiségű vastag, vágott kofta. Cim a kiadóban. 2071

Merekek pénz ártóhivagy hasonló állást. Megkérésüket „Biztosíték ötszáz-ezer lejig” jelölgé a kiadó a serek. 2076

Zsidó egyetemi hallgató, prodi munkálatokban és könyvelésben járatos megfelelő a kamaaszt keres. Cim a kiadóban.

Kiadó

Egyetemi hallgató, aki a román és francia nyelvet tökéletesen bírja, vállalkozhat, korrepetálást, könyvelést és levelezést Cim a kiadóban. 2050

1 szoba és konyha, 2 szoba és konyha, vagy 3 szoba konyha-lakás a város legszébb helyén. Újjonnan épült házban. Értékesítési 12-2 óra közt Petőfi-u. 19. Az udvarban hátul.

Egy tíz számú berendezett telefonközpont és előíranga vas öltözőálynak eladó. Cim a kiadóban. 2075

Ezüstöt a legmagasabb napi áron vásárolja

Tacâmul

ezüstáru és evéseszköz-gyár, Cluj, Str. Jorga 11-a.

Kiadó dec. 15-re a város központjában leendő, fűzetnek, vagy raktárhelyiségnek kiválóan alkalmas nagy helyiség. Cim a kiadóban.

Román, angol, francia, német, magyar fordítások. Levelek cégeknek hónapra, kérvények, periratok, tudományos, műszaki, közgazdasági, irodalmi cikk k stb. Mások á-sok, sokszorosítások. — Dr. Mandó, Str. Rația (v. Kötő-u.) 3. — Telefon 831.

Vegétáriánus kítűnő ebéd-élelmiszer utányos áron kapható. Cim a kiadóban.

Összegyűlíthető faszőnyegek horganyzott huzallal szöve. Cementezett helyiségek, fürdőszobák folyosók borítására. Minden mérethez gyártja Plesch Lt. E Teoforiu 3.

Eljovits és Weisz

Sibiu, Elisabeth-Gasse 32. Ajánlunk elsőrendű

שרענה szalami és füstölt hús

árukat. Postai csomagolás naponta. Szolid kiszolgálás.

SZINHAZ - MŰVÉSZET

A kolozsvári román opera heti műsora Vasárnap, 21 ón d. u.: Babatündér (Ballet). Hétfő, 22-én: Aida. (Apostolescu vendégfellépő).

MAGYAR SZINHAZ

A színházi iroda közleményei.

Medgyaszay Vilma két estéje és Csiky Viola fellépése. A vilá híru magyar dizöz két estét tart, mielőtt visszamenne Budapestre és onnan Amerikába indulna. A teljes műsort itt adjuk: I. rész: Ady-Reinitz dalok. Új vizeken járok. Kató a misén. Zozó levele. Poe Edgar-Nádor Mihály: A harangok. II. rész: Heltai-Szirmay dalok. A boldogtalan királyfi. A szív. A kis Dauphin halála. A bábszínház. A zarándok. III. rész. Szép Ernő-Nádor dalok: Marika. Kávé és kifli. Bolti lányok. Jön a színház. A jó keresztény. IV. rész. Harsányi Zsolt-Lányi dalok: Az orvosnő. A szervek kongresszusa. Egy cigaretta története. A nyugodt angyal. Jónapot! Medgyaszay szombaton és vasárnap lép fel és ez lesz a bucsuja Kolozsvártól. A zongorakiséretet Edelmann Ernő fiatal zongoraművész látja el. Medgyaszay estéin fellép a fiatal Nirschy és Poleakova tanítvány: Csiky Viola, ekinek ez lesz első fellépése Kolozsvárt.

Heti műsor

Szombaton 3-kor: Cseregyerek (5-ik ifjúsági előadás, igen olcsó helyárakkal. Előadó tanár: Márton István. Sorozat 144.) Szombaton 7-kor: Akácavirág (Lengyel Irénel, Tolnay, Ibász és Leóvegyvel. Bérletszűnet. Sorozat 145. Kezdete pont 7-kor) Szombaton háromnegyed 9-kor: Medgyaszay Vilma kabaréestéje. Teljesen új műsor keretében. Ezenkívül Csiky Viola Nirschy és Poleakova növendékének táncmutatója. Premierballet 25 sz. Sorozat 146) Vasárnap fél 3-kor: Frasquita (Leszállított helyárakkal. Karácsonyi hível, Tolnay Andor és Ihászszal Sorozat 147) Vasárnap 7-kor: Medgyaszay Vilma bucsu kabaréestéje új műsorral. Ezenkívül: Csiky Viola táncmutatója Napibérlet 25 szám A. Sorozat 148.) Vasárnap 9-kor: Akácavirág (Operette. Bérletszűnet. Lengyel Irén, Tolnay, Ihászszal. Sorozat 149)

Női kalapok MOSKOVITS

a legelőnyösebb kivitelben és átalakítások kalapszaltonban, Cluj, Calea Regale Ferd. (volt Wesse-ényi u.) 8. szám, az udvarban.

I. M. Weil paplanipar — Satomare Erdély legnagyobb paplanipará és vavalerahata. Mint a korábbi I. Weil paplan- és vata-gyár testvérvállalata, állandóan gyárt és raktáron tart nagybani szállításra különböző minőségű, ugyanint virágos, cashmir és selyem paplanokat, valamint puhely paplan-különlegességeket. Megrendelésre bármilyen különleges kivitelű paplanokat készít. Nagy raktár virágos clott, cashmir és a'les-selymekben. Kérjék t. megrendelőiket, hogy karácsonyi szükségleteiket mégis tetszől s'iveskedjének.

Pályázat

A Sighetul-Marmatiei-i aut. szefard izr. hitközség zeneileg képzett kántort keres. Fizetés megegyezés szerint. Pályázók felkéretnek, hogy eddigi működésüket, életkört, és családi állapotot igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket az elnökség címére beküldeni sziveskedjenek. Próbaleadásra csak a meghívottak bocsájtattak. Comunitatea izr. sefardá Sighetul Marmatiei-

Szetkesztős adóhiva... Kézírt... Telefon... 222 64... 22. 2. Sz. —... 1926 novemb...

Aki szívós... hetőségére, el... Schultze... nek titka. A szélhám... kel operálnak... től bjének... előkelő gesztu... vassal nadrág... becstelenség... különösen egy... den értéket... dásági életben... sában külső h... a tartós realit... többre becsül... A Schultze... rek. A megtév... hámosoktól f... akik hisznek... A szélhámok...

Szélhámok... politikában, a... ban és a perife... lei hasonlatosak... vagyon, hogy... Szeretik a nagy... szagu szólamait... gondolkodásai... hisznek, mert... kellemes. Ennek... tásosabb közol... elegáns és impo... báhölgyek ke... be ast a mosol... kalmaznak, akk... És mi sem... hogy ugyennek... rának egy jórés... életének ellenő... ellerőrszik sóháj... és terveinket, a... meink szerint t... vagy kedvezőt... maga „imponáló... vel, hamis okm... golna siklik be... kon és előszobá... legzett tisztelt... segédének kijár... tül, hogy bárki... vasalt nadrágján... mcsolya mézébe

Mint kém ke... nem a siker ma... melyeknek — a... tiszta e kölcös, ké... ellátták pénzzel... ték vele a becste... felbiztatták arra... mindvégig bold... államok körözöl... tudósítások bünl... telen erkölcsbír... hallgat arról, ho... hibás. Ő végered... mint előkelően... Kor sodrába és... kellemes partvid... ket, újra gazdag... nyok kedvencévé... jává. Hogy nem... véletlen ez oka... lyett gondolkodik... aki az emberi go... keny eredmények